

Araştırma Makalesi

Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürlerarası İletişim Algıları Üzerine Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği

Gülbahar ARSLAN ELNASHARTY,* Ünsal SİĞRİ**

Öz

Ülkemiz içinde bulunduğu coğrafya gereği tarih boyunca göçe maruz kalmıştır. Pek çok ülkede ekonomik nedenler, siyasal karışıklıklar, etnik veya dini çatışmalar neticesinde büyük göç hareketleri yaşanmıştır. Kuşkusuz ki bu göçlerin Türkiye üzerinden olması sadece batı ülkelerine bir geçiş için değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel, sosyal bağlar nedeniyle de gerçekleştiği görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Ankara/İstanbul ilinde bulunan ve ülkelerinden zorunlu nedenlerle ayrılmak durumunda kalan yabancılar ile eğitim, sağlık, çalışma ya da turizm gibi nedenlerle ülkemize gelen yabancıların topluma uyum sürecinde iletişimin ve algının uyuma etkilerini belirlemektir. Yabancıların kültürlerarası iletişimi, kimlik ve aidiyetlik duyguları, topluma ya da toplumun yabancıya uyumuna ilişkin bir araştırma yürütülmüştür. Yapılan araştırmada, iletişimin ve kültürel algının toplumla uyumlu ve benzer olduğu durumlarda gerek toplumun yabancıya gerekse yabancıların ülkeye uyum sürecine olumlu etki ettiği, farklı olması durumunda ise karşılıklı entegrasyon ve uyumun kişiden kişiye değişkenlik gösterebileceği ya da olumsuz etkileri olacağı izlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kültürlerarası iletişim, Ayna teorisi, Beklenti kuramı, Beklenti İhlalleri Teorisi, Kültürel Boyutlar Teorisi, Toplumsal Uyum,

* Daire Başkanı, Göç İdaresi Başkanlığı, gulbahar.arslan@un.org ORCID: 0000-0002-0112-887X

** Prof. Dr., OSTİM Teknik Üniversitesi, unsal.sigri@otimteknik.edu.tr ORCID: 0000-0002-8870-7398

Makale, birinci yazarın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Makale Geliş Tarihi: 01.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 12.12.2022

Research Article

A Qualitative Research on The Perceptions of Intercultural Communication on The Harmonization Process of Foreigners to Turkey: Ankara / Istanbul Case

Extended Summary

Gülbahar ARSLAN ELNASHARTY,* Ünsal SİĞRİ**

Abstract

Our country has been exposed to immigration throughout history due to the geography it is in. Many countries have experienced great migration movements because of economic reasons, political turmoil, ethnic or religious conflicts. Undoubtedly, it is seen that these migrations through Turkey are not only for a transition to western countries, but also because of historical, cultural and social ties. The aim of this research is to determine the effects of intercultural communication and perception on the adaptation process of foreigners who are in Ankara/Istanbul and have to leave their country for compulsory reasons and foreigners who come to our country for reasons such as education, health, work or tourism. The research was conducted on the intercultural communication of foreigners, their sense of identity and belonging, and their adaptation to society or society to foreigners. In the research, it has been observed that in cases where intercultural communication and cultural perception are compatible and similar with the society, the society positively affects both the foreigner and the foreigner's adaptation to the country, and in case of differences, mutual integration and harmony may vary from person to person or have negative effects.

Keywords: Migration, Intercultural communication, Mirror theory, Expectation theory, Expectation Violations Theory, Cultural Dimensions Theory, Social Cohesion,

* Head of Department, Göç İdaresi Başkanlığı, gulbahar.arслан@un.org ORCID: 0000-0002-0112-887X

**Prof. Dr., OSTİM Teknik Üniversitesi, unsal.sigri@otimteknik.edu.tr ORCID: 0000-0002-8870-7398

GİRİŞ

Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafya gereği tarih boyunca göçe maruz kaldığı malumlarıdır. Balkanlardan Kafkaslara, Orta Doğu'dan Orta Asya ve Afrika ülkelerine kadar pek ülkede ekonomik nedenler, siyasal karışıklıklar, etnik veya dini çatışmalar neticesinde büyük göç hareketleri yaşanmıştır. Bu göçlerin yönü ve yoğunluğu itibarıyla Türkiye her daim siyasal, iç karışıklık ve çatışmada birinci derecede göç ve uluslararası alanda hedef ve transit ülke olarak görülmektedir. Kuşkusuz ki bu göçlerin yönü ve yoğunluğu itibarıyla Türkiye üzerinden olması sadece batı ülkelerine bir geçiş için değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel, sosyal bağlar nedeniyle de gerçekleştiği görülmektedir.

Özellikle 2011 yılında Arap Baharı süreciyle Tunus'ta başlayan akabinde Libya ve Mısır ile Suriye'ye sığınan ve halen devam eden iç çatışmalar nedeniyle zorunlu göçün bir etkisi olarak Göç İdaresi Başkanlığı'nın verilerine göre 3.671.811 bin civarında Suriyeli Türkiye'ye göç etmiştir¹. Göç eden Suriyelilerin büyük kısmı kampların dışında ve şehirlerde yaşamaktadır. Suriye'deki siyasi belirsizlik devam ederken Türkiye'deki Suriyelilerin toplum içindeki yeri gün geçtikçe önem arz eden bir konu olarak varlığını korumaktadır.

Diğer taraftan ülkemizde bulunan Suriyelilerin yanı sıra diğer uyruklardan ve turistik, sağlık, ikamet, çalışma gibi amaçlarla ülkemize gelen yabancılar da bulunmaktadır. Göç edenler ve göçe maruz kalan her ülkenin en temel ve önemli konularından birisi de ulaşılan bölgedeki uyum ve entegrasyon sürecidir. Özellikle kimlik ve aidiyet duygularının yanı sıra karşılıklı kültürel algı, farklılıklarının, benzerliklerinin, uyum ve entegrasyon sürecine etkisi bu çalışmanın ana konusudur.

Dinamik bir kavram olarak kimlik ve aidiyetlik duygusu, sürekli gelişen ve çevresel faktörlerden çeşitli boyutlarda etkilenen bir yapıya sahiptir. Bu anlamda gerek Suriyelilerin gerekse ülkede bulunan tüm yabancıların kendi kimlikleri ve kültürel varlıklarıyla toplumda var olabilmeleri için farklı kültürleri ötekileştirmeyen bir bakış açısı gerektirmektedir.

Bu açıdan araştırma sorunsalı olarak, Göç İdaresi Başkanlığı perso-

¹ <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, erişim tarihi, 24.04.2021.

neli Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Yabancı (6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında ülkede yasal statüyle bulunanlar);

- Yabancıların kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştıkları sorun nedir? Ve bu sorunda gerek yabancıların gerekse yetkililerin ya da yerel halkın kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının etkili olduğu düşünülmekte midir?
- Yabancıların ülkeye uyum sürecinde kendilerine sağlanan hak ve hizmetler hakkında bilgilendirme yapılmakta mıdır?
- Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara uyum ve kabullenme sürecinde kültürel algının ve iletişimin etkisi var mıdır?
- Yabancılar tarafından ülkede buldukları süre zarfında kamu kurum ve kuruluşlarında ya da yerel halk ile iletişimlerinde gerek çevrenin gerekse temas ettikleri kişilerin kendi kültürel kodlarına göre karşılaştıkları ya da değerlendirme yaptıkları düşünülmekte midir?

Hazırlanan bu çalışmada bu sorunsallara yönelik cevaplar aranmaya çalışılmış ve Ankara/İstanbul ilinde bulunan gerek zorunlu göçe maruz kalan Suriyelilerin gerekse diğer amaçlarla ülkemize gelen farklı uyruklara mensup yabancıların ülkeye toplumsal uyum süreci ile ilgili duygu, düşüncelerini, algılarını ortaya koyabilmek ve bunun sonuçlarına ilişkin bir analiz yapabilmek için nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda ülkemizde bulunan yabancıların 6458 sayılı Kanun kapsamında belirtilen statüler çerçevesinde²;

Ülkeye ve yerel halka uyum süreçlerine ilişkin birçok çalışma yapılmış olduğu görülmektedir. Ancak kamu personeli, BMMYK personeli nezdinde ya da yabancıların algı ve düşüncelerine yönelik uluslararası organizasyon çalışan ve kamu personeli nezdinde kapsamlı bir kültürel analiz ve araştırma yapılmadığı görülmüştür.

² Araştırma Formunun genelinde “Yabancı” ifadesi kullanılmış olup anılan ifadenin içeriği bakımından 6458 sayılı Kanun kapsamında ülkede bulunan yabancıların yine anılan Kanunda belirtilen statüleri bakımından tek tek yazılması yerine genel bir ifade olarak “yabancı” olarak ele alınmıştır.

Bu çalışmayla sadece yabancıların kültürel ve algısal farklılıkların değil ülkede durumlarını yasallaştırma ve uyum süreci çerçevesinde yerel halkın ve temas ettikleri yetkili kurum ve kuruluş çalışanlarının da kendilerine ait kültürel, geleneksel, duygu, düşünce ve algısal farklılıkların ya da benzerliklerin olduğunu söylemek mümkündür.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yabancıların Uyum Süreci

Yabancıların ve yerel halkın birbirlerine karşılıklı uyumlarının sağlanabilmesi ve sorunun kaynağında tespitiyle Akademi 'ya ve literatüre katkısı kapsamında ülkeye giriş yaptıktan sonra ilk temas noktaları olan, İl Göç Müdürlüğü personeliyle uluslararası örgüt çalışanlarının yabancılara (yabancılarında onlara yönelik) yönelik algısal yaklaşımlarının altında yatan nedenler arasında kültürel bakış ve kültürlerarası iletişimin olduğu bakış açısının analizi ile yabancıların uyum süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara farklı bir bakış açısı getirmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışma sahada yapılan diğer araştırmalardan biraz farklı olarak yabancılarla birebir temas noktası olan Göç İdaresi Başkanlığı personeli, BMMYK personeli üzerinden konumlandırılarak ülkede yasal statüyle ikamet eden yabancılarla mülakat yapılmak suretiyle yapılandırılmıştır. Bununla amaçlanan ise kamu personeli ve uluslararası personelin yabancılara kültürel ve kültürlerarası iletişim yaklaşımları ve algılarının yanı sıra ülkemizde bulunan yabancıların ülkeye giriş yapmaları ile başlayan ve göçün doğası gereği ülkede kaldıkları süre zarfında yaşadıkları ve karşılaştıkları olaylar ve sorunlar neticesinde algıları ve beklentilerinin uyum sürecine etkilerinin tespit edilmeye çalışılmasıdır.

Bu sorunların kaynağında kendi karakteristik özellikleri, algıları ya da geldikleri ülkelere ait halihazırda var olan ya da sonradan gelişen algılarının ülkeye uyum sürecini olumlu ya da olumsuz etkileri olduğu varsayılmaktadır. Bu sorunların başında öncelikle dil, din, inanç, etnik durum, eğitim, yaş ve cinsiyet gibi unsurların yanı sıra kültürel farklılıklar neticesinde çevreyle iyi ilişkiler kuramadıkları ya da kamusal alanlarda kendilerine sağlanan hak ve hizmetlere erişemedikleri ve ülkeye uyum sağlamada güçlükler yaşadıkları bunun neticesinde ise çevre ile açıktan ya da kapalı olarak çatışma yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 1. Farklı Kültürlere ait yabancıların Bakış Açısından Kültürleşme stratejileri.

FARKLI KÜLTÜRLER ARASI İLİŞKİ	ORİJİNAL KÜLTÜR VE KİMLİĞİ SÜRDÜRME İLİŞKİSİ SONUÇLARI				
	<i>Uyum (Yerel halkla özüne dokunulmaksızın karşılıklı uyumlaştırılması)</i>	<i>Entegrasyon (Sadece Yabancıların ülkeye entegre olması)</i>	<i>Asimilasyon (Yabancıların tek taraflı ve orijinal kültür ve inanışlarını yok edecek şekilde asimile edilmesi)</i>	<i>Bütünlüşme</i>	<i>Örkeleştirme</i>
<i>Marjinalleşme</i>	<i>Ülkeden ayrılma</i>	<i>Kriminalize olma</i>	<i>Ayrışma</i>	<i>Hoşgörü</i>	

Farklı Kültürlerarası iletişimde yabancıların bakış açısına göre nasıl kategorize edildiğini net bir biçimde ortaya koymaktadır. Yabancıların Bakış Açısından Kültürleşme stratejileri.

Kültür ve Kültürel Algı

Bu başlık altında öncelikle yabancıların ülkeye uyum süreçlerinde kültürel algı, kültürleşme ve kültürlerarası iletişimin önemi ortaya konulacak akabinde ise gerek yabancıların gerekse yerel halkın kültürel algı ve kültürleşme ilişkileri kuramsal anlamda incelenecektir.

Birçok çalışmada da görüldüğü üzere göç doğası gereği göçmenlerin farklı değişkenler açısından uyum sorunu yaşadıkları alanlar ve olumsuz etkilerini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak alanla ilgili literatür tarandığında, göçün kişileri nasıl etkilediği ile ilgili olarak doğrudan kamu personeli ve uluslararası personel özelinde bir araştırma ya da çalışma ile karşılaşılmanmıştır. Bu nedenle, bu araştırma göçün uyum sürecindeki göçmenler üzerindeki etkilerini belirleyerek bu alanda bulunan eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Bu çalışmanın sonucunda ise uygulayıcı ortaklar olan BMMYK ve kamu kurumları nezdinde farkındalık yaratmak ve sahada çalışan personelin hizmet içi eğitiminde ve uygulamalarında yabancı/göçmen dostu çalışmalar yapılmasına rehberlik etmek ve karşılıklı kültürel algı, kültürlerarası iletişim ve kültürleşmenin önemine yönelik farkındalık yaratmak hedeflenmiştir.

Boşluk analizi yapılması ve yabancıların ülkeye uyum sürecine katkı sağlaması, uyumlarını kolaylaştıracak önlemler alınmasına yönelik araştırma sonuçlarına göre İl Göç İdaresi Müdürlükleri personelinin eğitimi için kılavuz rehber hazırlanması hedeflenmiştir.

Yabancıların geldikleri ülkelere göre kültürel farklılık gösterdikleri aşikâr olup buldukları göç ülkesindeki yerel halkının da kendilerine ait kültürel ve geleneksel yaşayış ve inanış biçimleri vardır. Herkes kendi inanç ve yaşamı algılayış biçimine göre davranış göstermekte ve olayları yorumlamakta ve algılamaktadır.

Bu amaçla bu yabancılarla yönelik kültürlerini, yaşam ve algılama biçimlerini, inanış ve değerlerini ve bunların oluşma süreçlerini incelemeye ve anlamaya yönelik etraflıca bir kültür analizi yapılması hedeflenmiştir.

Bu çalışmada yabancıların uyum sürecindeki algılarına yönelik değerlendirmelerde kültür analizi yapılırken Gömülü Kuram olarak;

- a) Ayna Teorisi,
- b) Beklenti ve Beklenti İhlalleri Teorisi (Expectancy Violations Theory)
- c) Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Teorisi, Kluckhorn ve Strodtbeck'in Değer Yönelimleri Kuramı Kültürlerarası iletişimde önemli yer tuttuğu düşünülmektedir.

Ayna teorisinde davranış ve benlik, bir kişinin başkaları tarafından nasıl algılanacağına dair öngörülerini tarafından belirlenir. Yani bireylerin benlik görüşlerinin başkalarının kendilerini nasıl gördüğü algısı yoluyla etkilendiği süreçlerdir (Wallace & Tice 2012).

Bilindiği üzere ayna benlik hem kişinin kendi hakkındaki görüşlerini hem de başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerine yönelik algısını kapsamaktadır. Yansıtılmış değerlendirme, yansıyan benlik gibi kavramlarla da eş anlamlıdır.

Bu iki yönlü ve döngüsel bir süreçtir. Bireyin kendilik görüşü başkalarının birey hakkındaki görüşünü etkilerken başkalarının birey hakkındaki görüşleri hakkındaki yargılar da yine bireyin kendilik görüşünü etkilemektedir.

Kısacası başkalarının birey hakkındaki görüşlerine yönelik algı ayna benlik sürecinin parçalarından biridir. Bireyin, başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğünü kendince algıladığı anlamına gelmektedir. Zira yabancılar geldikleri ülkelerden kendilik/ayna benlik görüşüyle geldikleri varsayıldığında buldukları çevrenin de kendilik/ayna benlik görüşü ile karşılaştığı ve/veya karşılaştıkları değerlendirilmektedir. Bu durumun başkalarını algılama-algı ya da meta-algı olarak adlandırılması mümkündür. Meta-algı başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğüne dair ipuçlarını okumayı gerektirir. Bu nedenle genelleştirilmiş öteki kavramını ortaya atmıştır (Mead, 1934).

Meta-algının benlik algısı üzerindeki etkisi; Meta-algılar bireyin benlik kurgusuna katılarak benlikte küçük veya büyük değişikliklere neden olabilirler. Yapılan çalışmalar bireylerin kendileri ile ilgili görüşlerinin başkalarının görüşleri tarafından şekillendirilebildiğini ortaya koymuştur. Başkalarının bizim ne gibi amaçlar peşinde koşmamız gerektiği ile ilgili düşünceleri bizim de amaçlarımızı değiştirmemize yol açabilir. (Shah 2003). Üstelik bu değişimler geçici olmayabilir.³

Meta-algıların benlik görüşlerine katılması sürecini kendini doğrulama ve kendini yüceltme eğilimlerini de etkiler. Bunun yanı sıra, kişilerin özgüvenleri de bu süreçte etkilidir. Özgüveni düşük olan bireyler bu konuda zorlanırlar, başkalarının olumsuz değerlendirmeleri kendi benlik görüşlerinde dalgalanmalara yol açar (Wallace ve Tice, 2012). Bu anlamda yabancıların ülkede buldukları süre zarfında yerel halk ya da temas ettikleri kişiler tarafından kendilerine yönelik olumlu ya da olumsuz görüşlerin etkisiyle kendilerini şekillendirebilecekleri ve meta-algının benlik duygusuna etkisi dikkate alındığında olumlu yaklaşımlar doğrultusunda süreklilik arz edebileceği değerlendirilmektedir.

³ The motivational looking glass: How significant others implicitly affect goal appraisals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(3), 424–439.

Ancak kişiler yüz yüze geldiklerinde ya da doğrudan iletişimde özgüven ölçüsünde hareket edemeyebilmekte ve daha kapalı bir görünüm sergileyebilmektedir. Zira bu durum bir yabancı/göçmen/uluslararası koruma başvuru sahibi gibi kişiler üzerinden ele alındığında gerek buldukları çevresel koşullar gerekse geldikleri ülkelerdeki geride bıraktıkları hayatları ve hâlihazırda karakterleri ve kişiliklerindeki var olan özelliklerine bir de uluslararası koruma başvuru sahiplerinin kendilerini zaten ülkelerinden ayrılmalarına neden olan koruma içgüdüsüyle güvensiz ve kapalı bir tutum içerisinde davranmalarına sebep olmaktadır. Ancak açıkça ifade edilemeyen ya da yansıtamayan hususları sosyal medya üzerinden iletme yoluna gittikleri ve kendilerine ait gruplar oluşturup fiziksel olarak bir arada yaşamaya ulaşamadıkları kişilere bu yolla ulaştıkları görülmektedir.

Kalıp yargı tehdidi anlam olarak bir grubun yeterlilikleri ve becerileri hakkında olumsuz bir kalıp-yargıya uyum gösterme korkusudur (Wallace ve Tice 2012).

Bu korku bireyin performansını ketlediği için birey kalıp yargıya paralel şekilde davranır (Schmader, Johns & Forbes, 2008).

Benzer tehditler cinsiyet için de yaşanmaktadır, kadınların matematik konusunda erkeklere göre daha başarısız olduğu kalıp yargısının etkinleştirildiği durumlarda gerçekten de kadınların erkeklere kıyasla daha düşük bir performans sergilediği görülmüştür.

Yabancılar/göçmenler ve uluslararası koruma başvuru sahipleri üzerinden ele alındığında bu kişiler geldikleri ülkelerdeki kalıp yargıya yönelik hareket etmekte ve davranış göstermektedirler. Zira göç ülkesindeki çevrenin ve yerel halkın kalıp yargısı yabancıları/göçmenleri/uluslararası başvuru sahiplerini onlardan beklenen davranışlara doğru itmekte bunu yapamayan kişileri ise ya kriminalize etmekte ya da içe kapanmaya yönlendirmekte veya ülkeyi terk etmeye zorlamaktadır. Bu durumun tek çözümü ise tarafların karşılıklı uyum sürecine yönelik tedbirler alınmasından geçmektedir.

Zira kalıp yargının içerisinde bulunan olumsuzlukları ve tehdidi bertaraf etmek için farklı bir zihin-yapısı kullanılarak kalıp yargının tersine çevrilmesi gerekmektedir (Schmader, Johns & Forbes, 2008, ss336–35)

Kendini gerçekleştiren kehanet olgusu başkalarının beklentilerinin bireyin kendi davranışlarını değiştirmesi, bireyin gerçekten de ondan beklenildiği gibi davranmaya başlamasını açıklar (Wallace ve Tice 2012). Kaynaklarda kendini doğrulayan kehanet adıyla da yer almaktadır (Aronson, Wilson & Akert, 2012).

Bu olgunun öngördüğü üzere başkaları hakkındaki algılarımız da eninde sonunda doğru çıkacaktır. Örneğin arkadaşımızın komik biri olduğuna dair bir algımız varsa bir süre sonra arkadaşımızın gerçekten de komik davrandığını gözlemleyebiliriz (Jussim, Harber, Crawford, Cain, & Cohen, 2005, ss85–102). Benzer bir şekilde, bireyin kendisi hakkındaki bir görüşü benimsemesi başkalarının da o görüşü benimsemesine neden olabilir (Pennington, 2000).

Ayna benlik teorisinin yanında ayna etkisi de önemlidir. Uluslararası koruma başvuru sahiplerinin ve/veya göçmenlerin mevcut toplumsal düzen içinde ve yaşanılan ülkede bulunanlara atfettikleri anlamlar içgüdü ve itki etkisiyle ayna etkisi doğurur. Zira içgüdüyü tanımlamak gerekirse Laplanche’e göre: “Belirli bir türün tüm üyelerinde bulunan, benzer biçimde ortaya çıkan, kalıtsal olarak önceden belirlenmiş davranış.” İtki (dürtü) ise; ortaya çıkardığı davranış ve doyum nesnesi daha önceden belirlenmiş olandır (Pontalis, 1974).

Lacan’a göre itki (*drive*) ile içgüdü (*instinct*) kavramını kastetmektedir. İçgüdü, daha geniş pencereden canlıların davranışına yakın görülür; genetik olarak önceden belirlenmiş bir davranış kalıbıdır.

Bu bilgilerden yorumla hareket edildiğinde, kişinin doğumu itibarıyla başlayan hem yakın çevre (aile gibi) hem de yaşadığı çevre, beden imgelerinden dil ve sembolik evre ve sonrası dönemi etkilemekte olup genetik olarak önceden belirlenmiş bir davranış kalıbı doğrultusunda içgüdüsel hareket etmesine sebep olarak tanımlamak mümkündür.

Bu minvalde ülkemizde bulunan yabancıların/uluslararası koruma başvuru sahiplerinin ve/veya göçmenlerin buldukları çevre bakımından kişiler arası etkileşimde ve ilişkilerinde yükledikleri sembolik adlandırma-

lar, aslında içgüdü anlamında geldikleri ülkeler ve ait oldukları kültür anlamında kalıtsal olarak önceden belirlenmiş olan yani ayna benlik ve ayna etkisi yansımaları olarak ortaya çıktığı varsayılabilir.

Yabancı/uluslararası koruma başvuru sahipleri/göçmenler içgüdüsel anlamda ve genetik olarak önceden belirlenmiş bir davranış kalıbı doğrultusunda hareket ederlerken buldukları ülkedeki yerel halk da buna paralel olarak kendi içgüdüsel ve genetik anlamda önceden belirlenmiş davranış kalıpları doğrultusunda hareket etmektedirler.

Yabancı/ uluslararası koruma başvuru sahipleri ve/veya göçmenler karşılıklı etkileşimler sonucu kendi içgüdüsel anlamlarını ve alanlarını yaratır, paylaşırlar ve paylaşılan bu anlamlar daha sonra kendilerinin gerçeği halini alır.

Bütün bu anlamlandırmalar ve yargılamalar yapılırken yabancılar üzerinde ya da buldukları çevre üzerindeki algılamalar sonucu meydana gelen hareketin bir sonucu da beklentilerin karşılanıp karşılanmadığı durumlarda ortaya çıkan sonuçlardır. Zira bu durumu da beklenti ihlalleri teorisiyle açıklamak mümkündür.

Beklenti Kuramı/Beklenti İhlalleri Teorisi (*Expectancy Violations Theory*); motivasyonda yer alan gereksinim/kapsam kuramlarında, insan davranışlarına yön verdiği düşünülen gereksinimlerin eksikliğinin veya giderilme arzusunun davranışı belirli şekillerde yönlendireceği varsayımıyla hareket edilmiştir. Bununla birlikte bazı araştırmacılar, insan gereksinmelerinin varlığının sadece bir davranışı başlatmaya yetmeyeceği, ayrıca, kişinin karşı davranışta bulunması sonucunda ve bu davranışın gereksinmeyi gidermede amacına ulaşacağı yolunda bir beklentiye sahip olmasının da gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Beklenti Kuramı, bir kişinin alternatif hareket yönleri arasından yaptığı seçimlerin davranışla aynı zamanda oluşan psikolojik sonuçlarla ilişkili olduğunu belirtmiştir (Vroom,1964).

Bireyin her amaca yüklediği bir değer vardır. Onu elde etmek sadece onun için değerliken başkaları için herhangi bir değer ifade etmemektedir. Örneğin kişi gruplara katılmayı arzularken, amacı grubun bir

parçası olmanın toplumdaki statüsünü arttıracığına inanmasıdır (Vroom, 1964, ss15-16).

Vroom'un kuramındaki ikinci önemli bileşeni ise beklentidir. Beklentiyi, belirli bir eylemin belirli bir amaçla sonuçlanacağı olasılığı hakkındaki geçici bir inanç olarak tanımlamıştır. En yüksek güçteki beklenti, belli bir eylemin belli bir amaçla sonuçlanacağına dair öznel kesinliği ifade ederken, en düşük güçteki beklenti ise bir eylemin belli bir amaçla sonuçlanmayacağını ifade eder ve çoğu zaman bir eylemde bulunmakta pek çok amacın varlığı söz konusudur (Vroom, 1964, s17).

Burgoon (1978), insanların başkalarının davranışlarını rastgele görmediklerini belirtir. Aksine, başkalarının nasıl düşünmesi ve davranması gerektiğine dair çeşitli beklentileri vardır. Expectation Violation Theory (EVT), gözlem ve başkalarıyla etkileşimin beklentilere yol açtığını önermektedir. Belirtilen 2 tür beklenti öngörücü ve kuralcıdır.

Tahmine dayalı beklentiler, en tipik oldukları için görmeyi beklediğimiz davranışlardır ve kültürlerarasında farklılık gösterir (Houser, 2005a).

İnsanların, belirli bir ortam ve ilişki bağlamında tipik olarak meydana gelenlere dayanarak ne bekleyeceklerini bilmelerini sağlarlar. Öngörücü beklentiler ise, hangi davranışların gerçekleştirilmesi gerektiğine dair inançlar ve neye ihtiyaç duyulduğu ve ne istenildiğine dayanmaktadır (Houser, 2005b).

Burgoon ve Hale, mevcut beklentileri etkileşim sürecine göre etkileşim öncesi ve etkileşimsel beklentiler olarak 2 ye ayırıyor:

1. Etkileşim öncesi beklentiler, bir kişinin bir sohbe girmeden önce sahip olduğu bilgi ve beceri paketidir. Örneğin, önceki deneyimler benzer tutumlarla uğraşmayı içermiyorsa, saldırgan tutumlar beklenmeyebilir.
2. Etkileşimsel beklentiler, devam eden bir sohbeti yürütmek için donatılmış yetenekleri oluşturur. Bir konuşmada dinleme davranışlarını göstermek için uygun tepkiler ve baş sallama beklenir. Teori ilk önerildiğinde, EVT bir kişinin beklentilerini etkileyen 3 faktör belirlemiştir: etkileşen değişkenler, çevresel değişkenler ve etkileşimin doğasıyla ilgili değişkenleri içerir.

Etkileşimli değişkenler, iletişimde yer alan kişilerin cinsiyet, çekicilik, ırk, kültür, statü ve yaş gibi özellikleridir. Etkileşim değişkenleri sosyal normları, etkileşimin amacını ve durumun resmiyetini içerir.

Çevresel değişkenler, mevcut alan miktarını ve etkileşimi çevreleyen bölgenin doğasını içerir.

Bu faktörler daha sonra iletişimci özelliklerine, ilişkisel özelliklere ve içeriğe dönüşmüştür. İletişimci özellikleri, bir bireyin görünümü, kişiliği ve iletişim tarzı gibi kişisel özellikleri ile yaş, cinsiyet ve etnik köken gibi faktörleri de içerir. İlişkisel özellikler, benzerlik, aşinalık, statü ve beğenme gibi faktörleri ifade eder.

Davranışsal beklentiler de kişinin yaşadığı ortama bağlı olarak değişebilir. Beklentiler kültüre göre farklılık gösterir. Bu anlamda ülkemizde bulunan her yabancıya ait olduğu kültürene göre ülkeden ve yerel halktan beklentisi farklılık göstermektedir.

Öte yandan beklentilere yönelik/karşılık davranışlar ihlalleri uyarır ve dikkati dağıtır, ihlalde bulunan kişinin niteliklerine ve etkileşenler arasındaki ilişkiye dikkat çeker. EVT' nin önemli bir bileşeni, ihlal değeri kavramını veya alıcının davranış ihlali ile ilgili kurduğu ilişki "ihlal değeri kuramını" oluşturur.

İhlal edenin beklenti ihlaline tepkisi olumlu ya da olumsuz olabilir ve iki koşula bağlıdır: davranışın olumlu ya da olumsuz yorumlanması ve ihlal edenin doğası (ödüllendirilmesi). İhlalcinin ödüllendirilmesi, birçok kategoride değerlendirilir- çekicilik, prestij, kaynak sağlama yeteneği. Örneğin, kişinin kişisel mesafesinin ihlali, cinsiyeti, mali durumu çekicilik durumu gibi faktörlere göre değişiklik gösterebilir.

İhlalin değerlendirilmesi, belirli davranış ile aktörün değeri arasındaki ilişkiye dayanır. Kişinin etkileşim öncesi beklentileri, özellikle kişisel özellikleri, bir algılayıcının bir hedefin iletişim davranışını olumlu ve olumsuz değerlendirilmiş beklentiler atama açısından farklı şekilde değerlendirmesine neden olabilir.

Bilişsel uyumsuzluk ve EVT; insanların beklenmedik bilgilere neden ve nasıl tepki verdiklerini açıklamaya ve iletişim sürecinde kendilerini

ayarlamaya çalışır. Bilişsel uyumsuzluk ve belirsizlik azaltma teorisiyle ilgili teoriler toplum, ruhbilim, doğa, sosyal kodlara odaklanan içsel ve kişilerarası iletişimde, iletişim teorileri ile ilgilidir

Teoriler arasındaki temel fark, alıcının uyarılma düzeyindedir. Hem Uyuşmazlık-Uyarılma Teorisi (DAT) alıcının fizyolojik bir tepki yaşadığını iddia ederken, EVT alıcının dikkat kaymasına odaklanır. EVT, beklenti ihlallerinin sık sık meydana geldiğini ve her zaman diğer teorilerin mercekleriyle algılandığı kadar ciddi olmadığını varsayar.

Etkileşim Adaptasyonu Teorisi (Interpersonal/Interaction Adaptation Theory (IAT), beklenti ihlallerini daha da araştırır.

Burgoon tarafından sosyal etkileşime daha kapsamlı bir bakış için geliştirilen IAT, insanların gereksinimler, beklentiler ve arzularla etkileşime girdiğini varsayar. Bu faktörler hem ilk davranışı hem de tepki davranışını etkiler. Bir bireyin ihtiyaçlarını, beklentilerini veya arzularını karşılayan davranışla karşılaştığında, tepki davranışı olumlu olacaktır. Bir bireyin ihtiyaçlarını, beklentilerini veya arzularını karşılamayan davranışlarla karşı karşıya kaldığında, ihlalin derecesine ve ilişkinin olumlu veya olumsuz değerliliğine bağlı olarak olumlu veya olumsuz yanıt verebilir.

Beklentiler, insanların etkileşim kalıpları, birbirleri hakkındaki izlenimleri ve etkileşimlerinin sonuçları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. İzleyicileri tarafından iyi değerlendirildiklerini varsayabilen insanlar, ihlallerde daha güvenli olurlar ve kötü olarak kabul edilenlere göre bundan daha fazla kar elde etme olasılıkları daha yüksektir.

EVT aynı zamanda işyerindeki uluslararası deneyim için de geçerlidir. “Gerekli eğitime, iş deneyimine ve uluslararası deneyime sahip bir yabancı yeni gelen, grubun görevine değerli katkı sağlama yeteneğine sahip olarak algılanacaktır.

Sonuç olarak, eğitim, iş deneyimi ve uluslararası deneyim, yabancı bir yeni gelenin başlangıçtaki göreve dayalı grup kabulünü etkileyecektir (Joardar, 2011). Önemli uluslararası deneyime sahip bir kişinin, kültürlerarası bir ortamda değerli ilişkiler kurmayı öğrenme fırsatına sahip olarak algılanacağı iddia edilebilir. Bu nedenle, uluslararası deneyimin ilk ilişki

temelli grup kabulü üzerinde de etkileri olacaktır.

Bu açıdan bakıldığında ülkemizde bulunan yabancılar da ülkeye geldiklerinde belirli beklentiler içerisinde bulunmakta ve bu beklentilerin karşılanamadığı ya da ihlal edildiğinde sorunlar yaşamaktadırlar. Kaldı ki aynı durum ülkede yaşayan yerel halk açısından da aynen geçerli olmaktadır.

Hofstede'ye göre "Kültürel Boyutlar Teorisi" ve Kluckhorn ve Strodtbeck'e göre "Değer Yönelimleri Kuramı" kültürlerarası kültürlerarası çalışmalarda önemli yer tutmaktadır. Bu bağlamda Stuart Hall'e göre (1990) göre; aynı kültür ve dil coğrafyasında yaşayan toplumların etkileşim için kullandığı en etkin araç konuşmadır. Dolayısıyla kültürün ve insan ilişkilerinin gelişimi ve süreğenliği anlamında etkileşim son derece önem arz etmektedir (s38).

Çelik ve Görpe (2003), kişilerarası iletişimde bireylerin hangi davranış kalıbını sergilemelerinin, nasıl davranmalarının ve refleks vermelerinin gerektiğine kılavuzluk edecek semantik açılımlarını ve ipuçlarını temin ettiğini açıklamaktadırlar (s385). Bir anlamda bağlam, olaylara bakmanın birçok yolundan sadece biridir.

Bununla birlikte, aradaki farkların dikkate alınmaması sorunlara neden olabilir ve hatta zaman zaman turistleri rahatsız edebilmektedir (Hall, 1976, s113).

Hofstede tarafından geliştirilen ilk sınıflandırma, kültür tarafından etkilenen ve değiştirilen 6 değer boyutunu (bireysellik /ortaklaşalık, belirsizlikten kaçınma, güç mesafesi, erillik/ dişilik, uzun vadeli / kısa vadeli yönelim ve hoşgörü / kısıtlama) tanımlar (Samovar vd.,2013, s184).

Hofstede'nin kültürel boyutlar kuramında yer alan alt başlıkları ve açıklamaları şu şekildedir

1) Bireysellik/Ortaklaşalık:

Bireyi merkeze alan toplumlarda, her bireyin kendine özgü bir yaşam hakkı anlayışı vardır ve birey, toplumdaki önceliklidir. Hukuk ve haklar, herkes için aynı biçimde uygulanır (Gürbüz ve Bingöl, 2007, s73).

Ferdiyeteçi kültürler bireysel amaçları vurgular ve insanların kendilerine ve aile bireyelerine ehemmiyet vermesi beklenir. Buna karşılık ortaklaşa kültürler grup hedeflerini vurgular ve topluluğun esenliğini bireyin esenliğinin üstünde tutarlar. Ortaklaşa kültürlerde, topluluk grup sadakati karşılığında üyelerinin ihtiyaçlarını karşılar. Buna göre, ortaklaşa kültürlerde insanların çalıştıkları örgüte daha büyük bağlılık duyabileceği düşünülmektedir (Sriramesh ve White, 2005, s. 634).

2) Belirsizlikten Kaçınma

Belirsizlikten kaçınma konusunda yüksek olan kültürler, yapılandırılmamış, net olmayan veya tahmin edilemeyen durumlar tarafından endişelenmektedirler. Öte yandan, belirsizlikten kaçınmanın düşük olduğu kültürler yansıtıcı, daha az agresif, görece hoşgörülü ve duygusal değildir (Bergiel, Bergiel & Upson, 2012, s70).

Turan, Durceylan ve Şişman (2005) bu yaklaşımı kısaca, bir toplumun ya da kültürün mensuplarının müphem ve karmaşık durumlarda hangi ölçüde imtina ettiğini ve sakındığını ifade eder. Belirsizlikten kurtulmanın baskın olduğu örgütlerde bireyler kural odaklıdır ve kural dışı hareket etmek riske ve kargaşaya sebebiyet verir. Belirsizlikten kaçınmanın kırılğan olduğu örgütlerin mensupları, örgütsel yaşamı olduğu gibi içselleştirirler. Karşılaşılan kural dışı hadiseler karşısında daha az gerginlik hâkimdir. Normlar esnektir ve aşırı kuralcılığa gerek yoktur(s186).

Sıgır ve Tıgılı (2006) bireyler belirsizliğin hüküm sürdüğü ortamlara entegre olmakta önemli oranda çıkmazlarla karşı karşıya kalmakta ve enformasyonun kifayetsiz olduğu ya da belirgin olmadığı, karmaşıklığın mevcut olduğu, değişimlerin hızlı ve öngörülemez bir biçimde ortaya çıktığı durumlarda kendilerini tehdit altında hissettiğini açıklamaktadırlar (s332).

3) Güç Aralığı

Düşük güç mesafeli ülkeler, toplumdaki eşitsizliğin en aza indirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Düşük güç mesafesi olarak adlandırılan kültürler yasalar, normlar ve güç ayrımlarını olabildiğince az yapan günlük davranışlar tarafından yönlendirilmektedir.

Yüksek güç mesafeli ülkelerdeki insanlar, gücün ve otoritenin yaşamın gerçekleri olduğuna inanmaktadır. Hem bilinçli hem de bilinçsiz bir şekilde, bu kültürler üyelerine bu dünyada insanların eşit olmadığını ve herkesin sayısız toplumsal hiyerarşi tarafından açıkça işaretlenmiş haklı bir yere sahip olduğunu öğretmektedir (Samovar vd. 2013, s189).

Haklı yer kavramı, küresel markaların rolünü anlamak için önemlidir. Büyük güç mesafeli kültürlerde, başkalarının uygun saygı gösterebilmesi için birinin sosyal statüsü açık olmalıdır (Mooij ve Hofstede, 2010, s88).

Türkiye güç mesafesi yüksek olan ülkelerdendir. Bir başka ifadeyle ülkemizde çalışanların üstlerine itaatkâr; güçlü ve nüfuzlu insanlardan fazla çekinen ve kendilerine ne yapacaklarının dikte edilmesinden rahatsız olmayan bir görüntü arz etmektedirler (Gürbüz ve Bingöl, 2007, s72).

4) Erillik/Dişillik

Erkeklik, bir toplumdaki baskın değerlerin kötü niyetli olduğu boyuttur. Eril odaklı bir kültür, duygusal cinsiyet rolleri açıkça ayırt edildiğinde bir topluluğa eril denilmektedir. Maskulin bu anlayışa göre; erkeklerin daha iddialı, sert ve özdeksel başarıya odaklanmaları beklenirken, kadınların daha mütevazı, hoşgörülü, hassas ve kişisel olmalarının beklentisi söz konusudur. Kadınlara değer veren kültürler besleyici davranışları vurgulamaktadır. Duygusal cinsiyet rolleri üst üste bindiğinde bir toplum kadını olarak adlandırılmaktadır.

Turan, Durceylan ve Şişman (2005) bu konuda bir toplumda sosyal yaşam içerisinde erkeğe ve kadına atfedilen ya da yüklenen rol, toplum açısından geçerli ve başat değerlerin hangi ölçekte erkeğe veya kadına olduğunu, oysa feminal değerlerin başat olduğu toplumlarda çatışmaların daha ziyade uzlaşısıyla çözüme kavuştuğunu ifade etmektedirler (s186).

5) Hoşgörü/Kısıtlanma

Hoşgörülü kültürlerde, bireylerin herkese gülümsemeleri beklenmektedir, ancak kısıtlanmış bir kültürde, bir yabancıya gülüşü şüphayle karşılanmaktadır (Samovar vd. 2013, s193).

6) Uzun Vadeli / Kısa Vadeli Yönelim

Hofstede'e (1993) uzun dönemli eğilimi olanın geleceğe yönelik tasarruf ve devamlılık gibi değerlere sahip olduğu görülür. Kısa vadeli yönelim tarafında olanlarda ise; geçmişe ve şimdiki zamana ait geleneğe saygılılık ve sosyal zorunluluklara uygunluk gibi değerler mevcuttur. Uzun vadeli eğilim boyut ise bireylerin uzun veya kısa vadeli bir yönelişe sahip olmaları ile doğrudan ilintilidir. Uzun döneme eğilimli toplumlardaki insanlar pek çok şeyden haberdardır, yatırım yapabilecek birikimleri vardır ve dayanıklıdır. Bu stereotiplerin fikirleri statik değil, dinamiktir ve ilişkiler daha ziyade statülerine göre belirlenmiştir. Kısa döneme eğilimli kültürlerde ise bireyler salt bir mutlak hakikatin olduğunu düşünmektedirler ve hemen sonucun ortaya çıkması beklentisi içerisindedirler(s90).

Vermeulen (1997) istisnai özellikteki bu kültürlerde gerçekleşen yönetim uygulamalarından anlık sonuç beklentisi içerisinde olmayı ve zamanla sonuç elde etmeyi tasarlayan davranışlara rastlamak mümkündür(s849).

Kluckhohn ve Strodtbeck's farklı kültürler ile ilgili çalışmalar yapmış antropologlardır. Çalışmalarından elde ettikleri sonuçları değer yönelimleri olarak ortaya koymuşlardır. Kluckhohn bu değerleri, "örtük ya da açık, kişi ya da grupları ayırtmaya, var olan davranışın biçimleri, araçları ya da sonuçları arasından seçim yapmaya yardımcı olan kavramlar" şeklinde tanımlamaktadır. Bu araştırmacıya göre bir değerler manzumesi veya düzeni olmayan bireyler, diğerlerinden ne istediklerini, neye gereksinim duyduklarını, gayelerinin nasıl düzleneceğini ve nasıl bütünleştirileceğini tasavvur edemezler. Değerler, bireylerin edim tercihini ve olayları değerlendirmesine etki eden kavramlardır (Soydaş, 2010, s81).

Araştırma Modeli

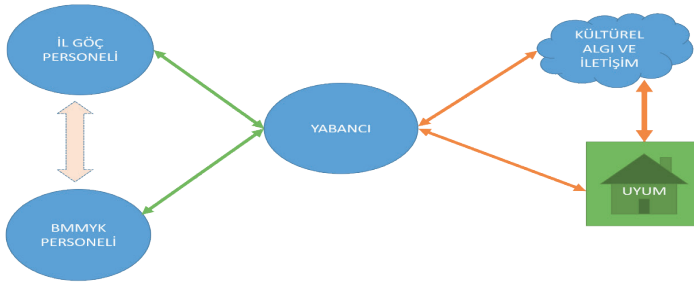
Çalışma nitel araştırma yönteminde, Göç İdaresi Başkanlığı personeli, BMMYK ve Ankara/İstanbul ilinde bulunan yabancılarla yapılacak mülakat görüşmelerine dayalı yürütülmüştür.

Bu anlamda yapılan mülakatlar ile karşılıklı kültürel algının analiz edilmesi ve ülkede buldukları süre zarfında ülkeye uyum sağlamalarına yönelik kültürel farklılıkların ya da benzerliklerin ve kültürlerarası iletişimi-

min taraflara etkilerine yönelik analizin gömülü kuram kapsamında Ayna Benlik/Ayna Etkisi ve Beklenti/Beklenti İhlalleri Teorisi (Expectancy Violations Theory) Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Teorisi ve Kluckhorn ve Strodtheck'in Değer Yönelimleri Kuramı kültürlerarası iletişimde önemli yer tutması açısından araştırmanın ana kuramlarını oluşturmaktadır.

Zira herhangi bir toplumda yaşayan gerek yabancı olsun gerekse vatandaş olsun gerekse devlet görevlisi olsun içinde yaşadıkları çevrede bulunanlara atfedilen anlamlar, kişiler arası ilişkilere yüklediği sembolik algıların, birbirileriyle etkileşimleri sonucunda içgüdüsel ve genetik olarak gerek karakterinde ve içgüdüsel olarak bulunan ya da geldiği ülkenin doğası gereği yüklenmiş olan alışkanlıkların ve davranış kalıpları doğrultusunda karşı tarafta oluşturduğu algı ve etkileşimine yönelik sonuçlar doğurmasıyla yorumlanır.

Bu minvalde bireyler arası etkileşimler sonucu her kişi kendi genetiğine dair anlamlar yaratır ve paylaşır. Paylaşılan bu anlamlar daha sonra kendilerinin gerçekliği halini alır. Bu çalışmada yer alan aktörler tarafından kullanılan mevcut durumdaki anlamların ve kavramların ne ve nasıl dayandığının analiz edilmesiyle ortaya konulacak yorumlama sürecine odaklanılacaktır.

Şekil 1: Yarı Yapılandırılmış yüz yüze ve virtual mülakat modeli

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada öncelikle nitel araştırma yöntemi esas alınmakta olup Ankara/İstanbul ilinde çalışan İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, yabancılar ve BMMYK personeli/Ankara Ofisi nezdinde mülakat yöntemi ile yapılandırılmıştır.

Nitel araştırma olarak, taraflarla mülakatın yanı sıra literatür ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada; karmaşık kişisel ve duygusal sorunların ortaya çıkarılmasına yardımcı olması, istenilen bilginin eksiksiz olarak ve derinlemesine elde edilebilmesi, alınan cevaplara anında dönüt vermeye imkân sağlaması, değişik ve anında değişebilen koşullara uyabilme esnekliğine sahip olması, soruların sayısı ve sırasını değiştirme serbestliği tanınması gibi özelliklerinden dolayı görüşme yöntemi kullanılmıştır

Araştırma Tasarımı:

Araştırmada Gömülü kuram (Yabancıların Türkiye'ye uyum sürecinde kültürlerarası iletişim algıları üzerine İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, BMMYK personeli ve yabancıların mülakatlarından ve görüşmelerinden elde edilen sonuca göre kültür farklılıklarının ve algılarının uyum sürecine etkilerini ve neler olduğunu toplanan verilerden yola çıkarak analiz etmek)

Araştırmada strateji olarak fenomenolojik (olgubilimsel) bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmada kamu personeli olarak ilk temas noktası olan İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, uluslararası bir organizasyonda çalışan olarak da ilk temas noktası olan BMMYK çalışanlarının seçilmesi, öte yandan birebir kültürel farklılığın karakteri olan farklı uyruklardan ve statülerden yabancıların seçilmesi kültürlerarası iletişimin ve algının uyum üzerindeki etkilerini ve konuya içeriden bir bakış açısı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma verisi olarak Ankara/İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, BMMYK dosya çalışanları ve ülkede yasal statüde bulunan farklı statüler ve farklı uyruklardan yabancılarla yapılan mülakata dayalı gözlem yöntemi kullanılarak yapılandırılmıştır. Aynı zamanda bu çalışmada yabancıların ülkeye uyumlarına ilişkin hususlarda katılımcıların (Göç İdaresi Başkanlığı personelinin-BMMYK personelinin) tecrübe ve algılarına başvurularak açığa çıkarılması hedeflenmiştir.

Mülakat ve Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırma, uyum sürecinin tarafları olan yabancılar ve Göç İdaresi Başkanlığı personeli ve uluslararası örgüt olarak da BMMYK personeli ile mülakat yöntemi olarak belirlenmiştir. Mülakat yöntemi olarak ise yarı yapılandırılmış ve yüz yüze ve çevrim içi görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış olarak önceden hazırlanmış ve katılımcıların görüşlerine göre ek soru sorma olanağı da sağlanmıştır. Bu tür mülakatların tercih edilmesinde amaç ise öncelikle katılımcının bir kez mülakat yapma olanağının olması ve güçlü yanı olarak da araştırmacının kısıtlı zaman içerisinde en iyi cevapları almasına olanak sağlaması ve etkileşim odaklı yürümesini sağlamasıdır (Savin, Baden ve Major, 2013).

Çalışmada, yabancılarla doğrudan ve ilk temas noktası olan ve uyumun ilk başlangıç noktası ve etkisi göz önünde bulundurulduğunda ve görevli kamu kurumu olan Göç İdaresi Başkanlığı olduğundan Göç Uzmanları tercih edilmiştir.

Bu sebeple araştırma kapsamında, İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, BMMYK personeli ve yabancılarla yüz yüze ve Korona salgını nedeniyle çevrim içi olarak mülakat yöntemiyle veri toplama teknikleri kullanılmış olup, Ankara ve **İstanbul** ilinde 18 İl Göç İdaresi Müdürlüğü personeli 7 BMMYK personeli 22 yabancı ile Nisan-Mayıs 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce katılımcıların izinleri alınmış, araştırmanın amaç ve kapsamı hakkında bilgiler verilmiştir. Tüm mülakat formları, araştırma soruları ve demografik bilgiler olmak üzere 2 ana başlıkta geliştirilmiş, katılımcılara açık ve kapalı uçlu ya da çoktan seçmeli sorular sorularak yorumları alınmaya çalışılmıştır. Sorularının geçerlilik ve güvenilirliklerinin sınanması için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Dağılımı

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Uyruk	Eğitim	Meslek
BMMYK 1	Kadın	28		Yüksek lisans	Politika Uzmanı
BMMYK 2	Kadın	28		Yüksek Lisans	Avukat
BMMYK 3	Kadın	31		Üniversite	Politika Geliştirme
BMMYK 4	Kadın	58		Yüksek Lisans	Mülteci Koruma Müdür Yrd
BMMYK 5	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
BMMYK 6	Kadın	34		Üniversite	Politika Geliştirme uzmanı
BMMYK 7	Kadın	36		Yüksek Lisans	Ülke Ofisi Koruma birimi mdr yrd
Göç Personeli 1	Erkek	37	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 2	Kadın	39	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 3	Erkek	31	TC	Yüksek Lisans	Uzman
Göç Personeli 4	Kadın	30	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 5	Erkek	30	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 6	Kadın	30	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 7	Kadın	40	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 8	Kadın	29	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 9	Kadın	30	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 10	Erkek	26	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 11	Erkek	29	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 12	Erkek	33	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 13	Erkek	33	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 14	Kadın	34	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 15	Kadın	27	TC	Üniversite	Uzman
Göç Personeli 16	Kadın	26	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 17	Kadın	26	TC	Lisans	Uzman
Göç Personeli 18	Erkek	27	TC	Lisans	Uzman
Yabancı 1	Kadın	31	Özbekistan	Lisans	Hemşire

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

Yabancı2	Kadın	27	Özbekistan	Lise	Ev hanımı
Yabancı 3	Erkek	35	İran	Lisans	İç mimar
Yabancı 4	Kadın	37	İran	Yüksek lisans	Öğretmen
Yabancı 5	Kadın	37	İran	Yüksek lisans	Koruma asistanı
Yabancı 6	Erkek	45	Irak	Lisans	Program sorumlusu
Yabancı 7	Kadın	28	İran	Lisans	Öğrenci
Yabancı 8	Kadın	37	İran	Doktora	Öğrenci
Yabancı 9	Kadın	38	Afganistan	Doktora	Öğrenci
Yabancı 10	Erkek	30	İran	Lisans	Serbest meslek
Yabancı 11	Kadın	33	İran	Yüksek Lisans	Program sorumlusu
Yabancı 12	Erkek	27	Irak	Lisans	Öğrenci
Yabancı 13	Erkek	27	Irak	Üniversite	Destek personel
Yabancı 14	Kadın	28	Irak	Doktora	Öğrenci
Yabancı 15	Erkek	38	Irak	Yüksek Lisans	Avukat
Yabancı 16	Erkek	34	Azerbaycan	Lisans	İletişim Asistanı
Yabancı 17	Kadın	23	Irak	Yüksek Lisans	Öğrenci
Yabancı 18	Erkek	26	Irak	Lisans	Hemşire
Yabancı 19	Erkek	26	Irak	Üniversite	Öğrenci
Yabancı 20	Kadın	31	Irak	Yüksek Lisans	Öğrenci
Yabancı 21	Erkek	25	Irak	Üniversite	Tercüman
Yabancı 22	Kadın	31	Azerbaycan	Yüksek Lisans	İletişim Asistanı

Veri Analizi Teknikleri:

Öncelikle mülakat formları, düzenlenerek yazılı hale getirilmiştir. Elde edilen nitel verilen QDA Miner programı ile içerik analizine tabi tutulmuştur. Katılımcıların verdiği yanıtlar ve ilgili literatür incelemesi dikkate alınarak Kategori- Kod-Tema Listesi hazırlanmıştır. Kodların birbiriyle ilişkili olanları gruplandırılmış ve literatürdeki kavramlar üzerinden temalar oluşturulmuştur. Kodların frekansı, katılımcılar arası benzerlik, cinsiyete göre kodların frekansı ve kodlar arası yakınlık analiz edilmiş, elde edilen veriler doğrultusunda çıkarımda bulunulmuştur.

Bulgular

Mülakat ve Görüşmelerin Analizi

Göç İdaresi Başkanlığı personeli, BMMYK personeli ve yabancılara ilişkin birebir yüz yüze mülakat ve görüşmelerinde belirttikleri ifadeler literatürdeki kavramlar çerçevesindeki kodlarla ilişkilendirilmiştir. Bu kodlara ilişkin sıklıklar ise frekans analizi ile elde edilmiştir. İl Göç İdaresi Müdürlükleri personeli, BMMYK personeli ve yabancılara uyum sorunlarına ilişkin kod frekansları Tablo 3’te gösterilmiştir.

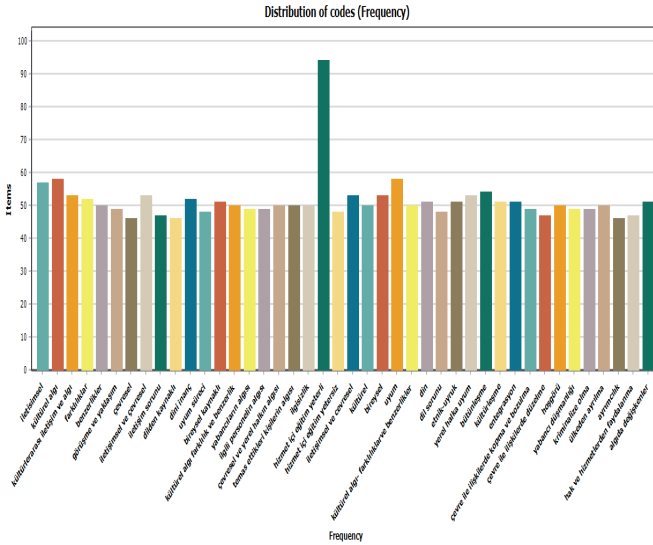
Tablo 3. İl Göç İdaresi Müdürlükleri Personeli -BMMYK Personeli ve Yabancıların Uyum Sorunlarına İlişkin Kodların Frekans Analizi

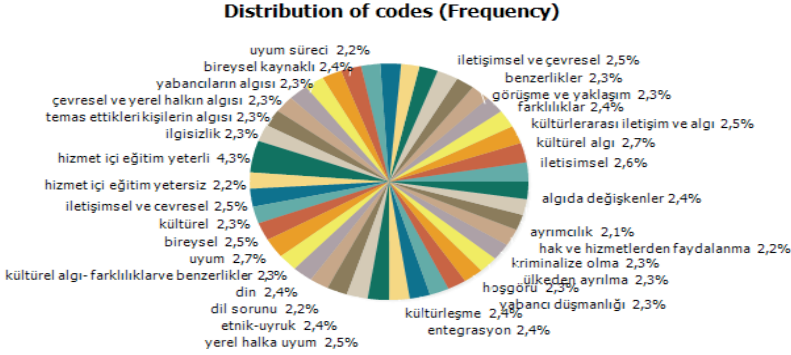
No	Category	Code	Description	Count	%Codes	%Cases	Nb Words	%Words
1	İl göç müdürlüğü personeli	Kültürel algı		58	2,5%	44	95,7%	1240
2	İl göç müdürlüğü personeli	Kültür-lerarası iletişim ve algı		53	2,3%	43	93,5%	1378
3	İl göç müdürlüğü personeli	Görüşme ve yaklaşım		49	2,1%	45	97,8%	671
4	BMMYK personeli	İletişimsel ve çevresel		53	2,3%	45	97,8%	829
5	BMMYK personeli	İletişim sorunu		47	2,0%	43	93,5%	471
6	BMMYK personeli	Dilden kaynaklı		46	2,0%	43	93,5%	658
7	BMMYK personeli	Dini inanç		52	2,2%	46	100,0%	529
8	BMMYK personeli	Uyum süreci		48	2,1%	44	95,7%	655
9	BMMYK personeli	Bireysel kaynaklı		51	2,2%	44	95,7%	612
10	BMMYK personeli	Kültürel algı farklılık ve benzerlik		50	2,2%	44	95,7%	420

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

11	BMMYK personeli	Yabancıların algısı		49	2,1%	42	91,3%	738
12	BMMYK personeli	İlgili personelin algısı		49	2,1%	44	95,7%	571
13	BMMYK personeli	Çevresel ve yerel halkın algısı		50	2,2%	46	100,0%	496
14	BMMYK personeli	Temas ettikleri kişilerin algısı		50	2,2%	46	100,0%	517
15	BMMYK personeli	İlgisizlik		50	2,2%	46	100,0%	541
16	BMMYK personeli	Hizmet içi eğitim yeterli		94	4,1%	46	100,0%	2656
17	BMMYK personeli	Hizmet içi eğitim yetersiz		48	2,1%	46	100,0%	727
18	Yabancı	İletişimsel ve çevresel		53	2,3%	46	100,0%	942
19	Yabancı	Kültürel		50	2,2%	46	100,0%	758
20	Yabancı	Bireysel		53	2,3%	46	100,0%	894
21	Yabancı	Uyum		58	2,5%	45	97,8%	669
22	Yabancı	Kültürel algı- farklılıklar ve benzerlikler		50	2,2%	46	100,0%	643
23	Yabancı	Din		51	2,2%	45	97,8%	635
24	Yabancı	Dil sorunu		48	2,1%	43	93,5%	779
25	Yabancı	Etnik-uyruk		51	2,2%	45	97,8%	653
26	Yabancı	Yerel halka uyum		53	2,3%	45	97,8%	548
27	Yabancı	Bütünleşme		54	2,3%	46	100,0%	582
28	Yabancı	Kültürleşme		51	2,2%	46	100,0%	609
29	Yabancı	Entegrasyon		51	2,2%	44	95,7%	659

30	Yabancı	Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma	49	2,1%	45	97,8%	659
31	Yabancı	Çevre ile ilişkilerde düzelme	47	2,0%	40	87,0%	581
32	Yabancı	Hoşgörü	50	2,2%	45	97,8%	611
33	Yabancı	Yabancı düşmanlığı	49	2,1%	45	97,8%	573
34	Yabancı	kriminalize olma	49	2,1%	45	97,8%	475
35	Yabancı	Ülkeden ayrılma	50	2,2%	46	100,0%	447
36	Yabancı	Ayrımcılık	46	2,0%	44	95,7%	426
37	Yabancı	Hak ve hizmetlerden faydalanma	47	2,0%	45	97,8%	479
38	Yabancı	Algıda değişkenler	51	2,2%	46	100,0%	533
39	İl göç müdürlüğü personeli	İletişimsel	57	2,5%	45	97,8%	2644

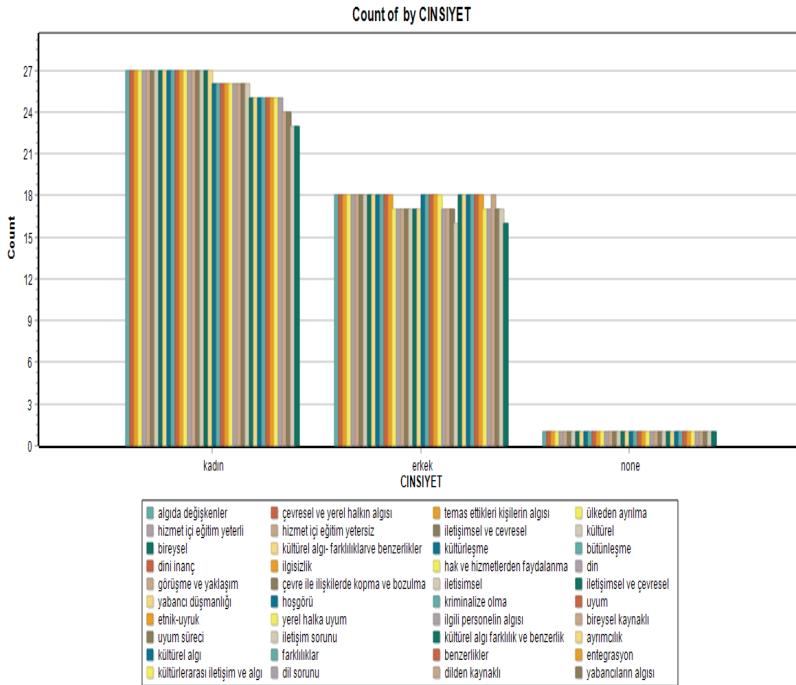
Kod- Occurrence/Case ve Frekansların katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı ise aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

Tablo 4. Kod- occurrence/cases katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı

	Kadın	Erkek	none
Algıda değişkenler	27	18	1
Çevresel ve yerel halkın algısı	27	18	1
Temas ettikleri kişilerin algısı	27	18	1
Ülkeden ayrılma	27	18	1
Hizmet içi eğitim yeterli	27	18	1
Hizmet içi eğitim yetersiz	27	18	1
İletişimsel ve çevresel	27	18	1
Kültürel	27	18	1
Bireysel	27	18	1
Kültürel algı- farklılıklar ve benzerlikler	27	18	1
Kültürleşme	27	18	1
Bütünleşme	27	18	1
Dini inanç	27	18	1
İlgisizlik	27	18	1
Hak ve hizmetlerden faydalanma	27	17	1
Din	27	17	1
Görüşme ve yaklaşım	27	17	1
Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma	27	17	1
İletişimsel	27	17	1
İletişimsel ve çevresel	27	17	1
Yabancı düşmanlığı	27	17	1

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

Hoşgörü	26	18	1
kriminalize olma	26	18	1
Uyum	26	18	1
Etnik-uyruk	26	18	1
Yerel halka uyum	26	18	1
İlgili personelin algısı	26	17	1
Bireysel kaynaklı	26	17	1
Uyum süreci	26	17	1
İletişim sorunu	26	16	1
Kültürel algı farklılık ve benzerlik	25	18	1
Ayrımcılık	25	18	1
Kültürel algı	25	18	1
entegrasyon	25	18	1
Kültürlerarası iletişim ve algı	25	17	1
Dilden kaynaklı	24	18	1

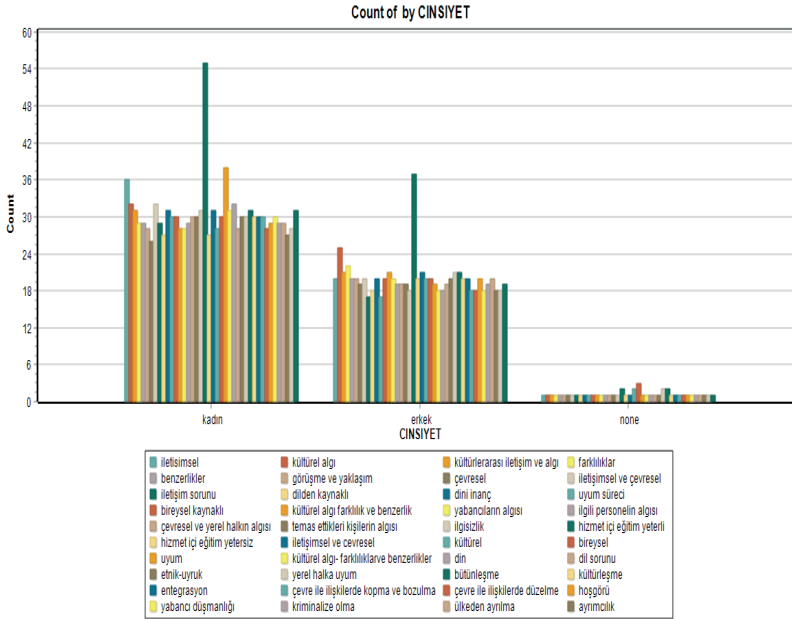

Tablo 4. Kod frekanslarının katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı

	Kadın	Erkek	none
İletişimsel	36	20	1
Kültürel algı	32	25	1
Kültürlerarası iletişim ve algı	31	21	1
Görüşme ve yaklaşım	28	20	1
Çevresel	26	19	1
İletişimsel ve çevresel	32	20	1
İletişim sorunu	29	17	1
Dilden kaynaklı	27	18	1
Dini inanç	31	20	1
Uyum süreci	30	17	1
Bireysel kaynaklı	30	20	1
Kültürel algı farklılık ve benzerlik	28	21	1
Yabancıların algısı	28	20	1
İlgili personelin algısı	29	19	1
Çevresel ve yerel halkın algısı	30	19	1
Temas ettikleri kişilerin algısı	30	19	1
İlgisizlik	31	18	1
Hizmet içi eğitim yeterli	55	37	2
Hizmet içi eğitim yetersiz	27	20	1
İletişimsel ve çevresel	31	21	1
Kültürel	28	20	2
Bireysel	30	20	3
Uyum	38	19	1
Kültürel algı- farklılıklar ve benzerlikler	31	18	1
Din	32	18	1
Dil sorunu	28	19	1
Etnik-uyruk	30	20	1
Yerel halka uyum	30	21	2
Bütünleşme	31	21	2
Kültürleşme	30	20	1
Entegrasyon	30	20	1
Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma	30	18	1
Çevre ile ilişkilerde düzelme	28	18	1
Hoşgörü	29	20	1

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

Yabancı düşmanlığı	30	18	1
kriminalize olma	29	19	1
Ülkeden ayrılma	29	20	1
Ayrımcılık	27	18	1
Hak ve hizmetlerden faydalanma	28	18	1
Algıda değişkenler	31	19	1

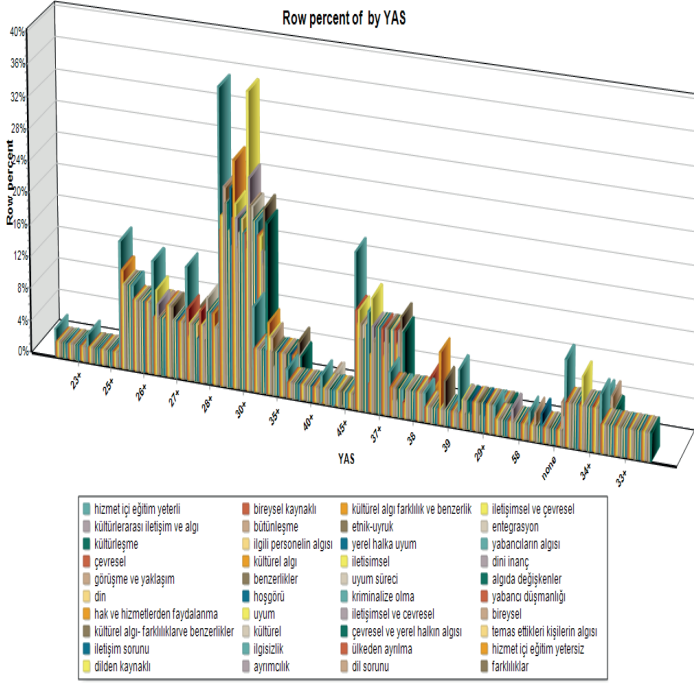
Tablo 5. Kod frekanslarının katılımcıların yaşlarına göre dağılımı

YAŞ	23+	26+	27+	28+	30+	35+	40+	45+	37+	38	39	29+	58	none	33+
Hizmet içi eğitim yeterli	3,5%	15,8%	14,0%	14,0%	36,8%	10,5%	3,5%	3,5%	19,3%	5,3%	3,5%	7,0%	3,5%	3,5%	7,0%
Bireysel kaynaklı	1,8%	12,3%	7,0%	8,8%	19,3%	5,3%	1,8%	0,0%	12,3%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Kültürel algı farklılık ve benzerlik	1,8%	12,3%	7,0%	5,3%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%

İletişimsel ve çevresel	1,8%	10,5%	10,5%	7,0%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	12,3%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Kültür-lerarası iletişim ve algı	1,8%	10,5%	8,8%	7,0%	24,6%	5,3%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Bütünleşme	1,8%	10,5%	7,0%	7,0%	24,6%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	3,5%	3,5%
Etnik-uyruk	1,8%	10,5%	7,0%	7,0%	22,8%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Entegrasyon	1,8%	10,5%	7,0%	7,0%	22,8%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Kültürleşme	1,8%	10,5%	7,0%	7,0%	22,8%	5,3%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
İlgili personelin algısı	1,8%	10,5%	7,0%	7,0%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Yerel halka uyum	1,8%	10,5%	7,0%	5,3%	24,6%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	3,5%	3,5%
Yabancıların algısı	1,8%	10,5%	7,0%	5,3%	17,5%	7,0%	1,8%	1,8%	12,3%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Çevresel	1,8%	8,8%	8,8%	8,8%	21,1%	5,3%	1,8%	0,0%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Kültürel algı	1,8%	8,8%	8,8%	7,0%	28,1%	8,8%	1,8%	1,8%	7,0%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
İletişimsel	1,8%	8,8%	8,8%	7,0%	22,8%	7,0%	1,8%	1,8%	14,0%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Dini inanç	1,8%	8,8%	8,8%	7,0%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	3,5%	1,8%	3,5%
Görüşme ve yaklaşım	1,8%	8,8%	8,8%	7,0%	17,5%	7,0%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Benzerlikler	1,8%	8,8%	8,8%	5,3%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	5,3%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Uyum süreci	1,8%	8,8%	7,0%	10,5%	19,3%	3,5%	1,8%	0,0%	10,5%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Algıda değişkenler	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Din	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Hoşgörü	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
kriminalize olma	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%
Yabancı düşmanlığı	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	19,3%	5,3%	1,8%	0,0%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Hak ve hizmetlerden faydalanma	1,8%	8,8%	7,0%	8,8%	17,5%	5,3%	1,8%	1,8%	7,0%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Uyum	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	36,8%	5,3%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%

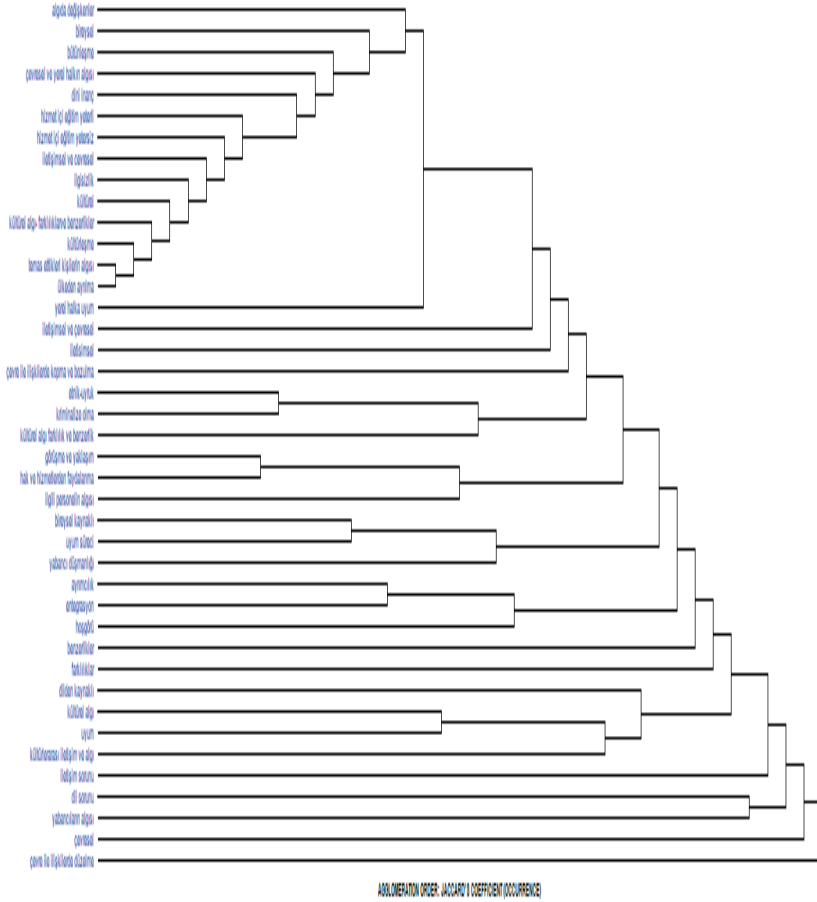
*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

İletişimsel ve çevresel	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	26,3%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Bireysel	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	22,8%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	5,3%	3,5%
Kültürel algı- farklılıklar ve benzerlikler	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	22,8%	3,5%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Kültürel	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	22,8%	3,5%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	3,5%	3,5%
Çevresel ve yerel halkın algısı	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Temas ettikleri kişilerin algısı	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	21,1%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
İletişim sorunu	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	21,1%	5,3%	1,8%	0,0%	5,3%	3,5%	3,5%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
İlgisizlik	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	21,1%	3,5%	1,8%	1,8%	10,5%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Ülkeden ayrılma	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	10,5%	5,3%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Hizmet içi eğitim yetersiz	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	19,3%	5,3%	1,8%	1,8%	8,8%	3,5%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Dilden kaynaklı	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	19,3%	3,5%	1,8%	1,8%	8,8%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Ayrımcılık	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	17,5%	3,5%	1,8%	1,8%	10,5%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Dil sorunu	1,8%	8,8%	7,0%	7,0%	15,8%	5,3%	3,5%	1,8%	10,5%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Farklılıklar	1,8%	7,0%	8,8%	7,0%	22,8%	7,0%	1,8%	1,8%	12,3%	1,8%	1,8%	3,5%	1,8%	1,8%	3,5%
Çevre ile ilişkilerde düzelme	1,8%	7,0%	7,0%	8,8%	17,5%	5,3%	3,5%	1,8%	10,5%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	3,5%

Kümeleme analizi diyagramlarından biri olan ve belirli kavramların birbiriyle yakınlıklarının saptanması amacıyla kullanılan dendogram grafiği olarak aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Zira dendogram grafikteki çizgilerin yüksekliği, genel olarak kodların birbirlerine ne kadar benzer veya farklı olduklarını göstermektedir (Sığı, 2018).

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

SONUÇ

Kültürleşme farklı kültürlere sahip bireylerden oluşan grupların doğrudan temasları sonucunda her iki grubun orijinal kültürel kalıplarında karşılıklı olarak meydana gelen değişikliklerdir (Redfield 1936, s149).

Tanımlamaya göre kültürleşme, asimilasyonun sonucu olarak ortaya çıkan tek boyutlu bir kültürel değişimden kesin bir çizgi ile ayrılmaktadır. Söz konusu kültürel değişimin hem baskın olan kültürde hem de yabancı grupların kültüründe karşılıklı olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bu noktadan hareketle yabancı bireylerin o topluma adaptasyonları onların sadece kendilerinin sorumluluğunda ve adaptasyon yeteneği ile ilgili bir durum olmadığı, aynı zamanda ev sahibi kültürün de benzerlik/farklılık ya da kültürel algılarının etkili olduğu ayrıca tarafların uyum sürecinde birbirlerine yönelik kültürel algılarının karşılıklı olarak değiştiği ve olumlu ya da olumsuz yönde etkilediği ilgili literatür kapsamında doğrulandığı değerlendirilmiştir.

Kültürel algının kültürleşmeyi getirdiği bunun sonucunda ise bütünleşme ve uyuma olanak sağladığı hatta daha önce yapılmış benzer çalışmalarından yola çıkarak bazı kaynaklarda kültürleşme stratejileri bazılarında kültürleşme modları bazılarında ise kültürleşme tutumları adı altında sınıflandırmalara tabi tutulmuştur (Vijver ve Phalet, 2004, s217).

Sonuç olarak özetle ifade etmek gerekirse yabancıların ülkeye uyumunda kültürel algı ve iletişimin etkisi önemlidir. Bu anlamda araştırmada da elde edilen sonuçlar kapsamında **özellikle** ülkeye uyumda;

- Yabancıların kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştıkları sorun- bireysel- çevresel ve iletişimsel sorunlar olduğu (dil-din ve etnik ayırım hissediliyor)
- Yabancıların/yetkililerin/yerel halkın kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının birbirlerine karşı hal ve hareketlerinde ve algılarında yakinen etkisi olduğu düşünüldüğü,
- Yabancıların ülkeye uyum sürecinde kendilerine sağlanan hak ve hizmetlere ve yükümlülüklerine yönelik bilgilerin aktarılmasında ve anlaşılmasında önemli olduğu,

- Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara uyum ve kabullenme sürecinde kültürel algının ve iletişimin etkisi olduğu,
- Gerek yabancılar tarafından ülkede buldukları süre zarfında kamu kurum ve kuruluşlarında gerekse yerel halk tarafından yada yetkili makamların karşılıklı iletişim kurdukları kişilere yönelik, her tarafın birbirlerini kendi sahip olduğu kültürel kodlara **göre** algıladığı ve buna yönelik yaklaşım sergilediğine dair kanaat oluşmuştur.

KAYNAKÇA

Wallace, H.M., & Tice, D.M. (2012). Reflected appraisal through a 21st-century looking glass.

In M.R. Leary & J.P. Tangney (Eds.), Handbook of self and identity (2nd ed., pp. 124-140). New York, NY, US: Guilford Press; US.

Mead, G. H. (1934). Mind, self, and Society. Chicago: University of Chicago Press.

Shah, J. (2003a). Automatic for the people: How representations of significant others implicitly affect goal pursuit. Journal of Personality and Social Psychology, 84(4), 661–681. Shah, J. (2003b)

The motivational looking glass: How significant others implicitly affect goal appraisals. Journal of Personality and Social Psychology, 85(3), 424–439.

Sinclair, S., Huntsinger, J., Skorinko, J., & Hardin, C. D. (2005). Social tuning of the self: Consequences for the self-evaluations of stereotype targets. Journal of Personality and Social Psychology, 89(2), 160–175.

Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2011). Mirror, Mirror on my Facebook Wall: Effects of Exposure to Facebook on Self-Esteem. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 14(1-2).

Schmader, T., Johns, M., & Forbes, C. (2008). An integrated process model of stereotype threat effects on performance. Psychological Review, 115(2), 336–356.

Steele C.M., Aronson J. (1995) Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans. Journal of Personality and Social Psychology, 69, 797–811.

Spencer, S. J., Steele, C. M., & Quinn, D. M. (1999). Stereotype threat and women's math performance. *Journal of Experimental Psychology*, 35, 4-28.

Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2012). Sosyal psikoloji (Gündüz, O. Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

McGlone, M., & Aronson, J. (2006). Social identity salience and stereotype threat. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 27, 438-446.

Jussim, L., Harber, K. D., Crawford, J. T., Cain, T. R., & Cohen, F. (2005). Social reality makes the social mind: Self-fulfilling prophecy, stereotypes, bias, and accuracy. *Interaction Studies*, 6(1), 85–102

Rosenthal, R., & Rubin, D. B. (1978). Interpersonal expectancy effects: The first 345 studies. *Behavioral and Brain Studies*, 1(3), 377–415.

Pennington, D. C. (2000). *Social Cognition*. Routledge: London.

Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: Teacher expectations and student intellectual development*. New York: Holt, Rinehart and Winston. <https://politikmerkez.com/konular/kultur/ayna-etkisi/>

Oliver, R. (1974). Satıcıların Performansının Beklenti Teorisi Tahminleri. *Pazarlama Araştırmaları Dergisi* 11 (3), 243-253.

Montana, Patrick J; Charnov, Bruce H, Yönetim- 4. baskı; (2008) - Barron's Educational Series, Inc. ISBN 978-0-7641-3931-4

Bennett, J. M. (2015). "The SAGE Encyclopedia of Intercultural Competence", Sage Publication, USA.

Bergiel, E. B.; Bergiel, B. J. ve Upson, J. W. (2012). "Revisiting Hofstede's Dimensions: Examining the Cultural Convergence of the United States and Japan", *American Journal of Management* vol. 12(1), ss:69-79.

Bozkaya, M. ve Aydın, İ. E. (2010). "Kültürlerarası İletişim Kaygısı: Anadolu Üniversitesi Erasmus Öğrencileri Değişim Programı Örneği", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı:39, ss: 29-42.

Burrell, G. ve Morgan, G. (1979). "Sociological Paradigms and Organisational Analysis: Elements of the Sociology of Corporate Life", New Hampshire: Heinemann Portsmouth.

Çelik, C. ve Görpe, S. (2003). “Yerel Kültürlerde Uluslararası Halkla İlişkilerin Temel Kriterleri”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, Sayı 17., 379-390.

Ercan, M. (2015). “Kültürlerarası İletişim: Eskişehir’de Yaşayan Alt kültür Gruplarından Biri Olan Arnavutların, Hâkim Kültürle İletişimi Bağlamında İncelenmesi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir. Erdoğan, İ. (2011). İletişimi Anlamak, Pozitif Matbaacılık, Ankara.

Fıncıoğulları, S. (2016). “Sosyal Bilimler ve Hermeneutik Üzerine Kısa Bir Değerlendirme”, Sosyoloji Dergisi, sayı:33, ss:37-48.

Flammia, M. ve Sadri, H. A. (2011). “Intercultural Communication From an Interdisciplinary Perspective”, US-China Education Review, 8(1), 103-109.

Hofstede, G. J and Minkov, M. (2010). “Cultures And Organizations Software Of The Mind”, McGraw-Hill, New York.

Hofstede, G. (1993). “Cultural Constraints in Management Theories”, Academy of Management Executive, Vol:7, ss: 81-94.

Güngör, N. (2018). İletişim Kuramlar Yaklaşımlar, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara.

Gürbüz, S. ve Bingöl, D. (2007). “Çeşitli Örgüt Yöneticilerinin Güç Mesafesi, Belirsizlikten Kaçınma, Eril-Dişil ve Bireyci-Toplulukçu Kültür Boyutlarına Yönelik Eğilimleri Üzerine Görgül Bir Araştırma”, The Journal of Defense Sciences. 6.2, 68- 87.

Güven, M. S. (2015). “Kültürlerarası İletişim Engelleri: 1991’den Günümüze Türkiye-Ermenistan İlişkileri Örneği”, International Journal of Science Culture and Sport, Sayı:4, ss: 105-111.

Hall, B. J., Covarrubias, P. O, and Kirschbaum, K.A. (2018). “Among Cultures: The Challenge of Communication”, (3.Baskı), Routledge, New York.

Hall, E. T. (1976). Beyond Culture, Anchor Books, New York. Hall, E. T. (1990). The Silent Language. New York: Random House.

Kartarı, A. (2001). Farklılıklarla Yaşamak: Kültürlerarası İletişim, Ürün Yayınları, Ankara.

Kartarı, A. (2017). “Nitel Düşünce ve Etnografi: Etnografik Yönteme Düşünsel Bir Yaklaşım”, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, ss:207-220.

Martin, N. J. ve Nakayama, T. (2010). “Intercultural Communication In Context”, (5. Baskı). McGraw-Hill, New York.

Mooij, M. ve Hofstede, G. (2010). The Hofstede Model: Applications to Global Branding and Advertising Strategy and Research. International Journal of Advertising,29/1,ss:85-110.<https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/sites.gsu.edu/dist/4/1635/files/2015/07/8-Hofstede-CulturalDimensions-1pur3x7.pdf> 9.9.2019.

Özdemir, İ. (2011). “Kültürlerarası İletişimin Önemi”, Folklor/Edebiyat, Cilt:17, Sayı:66, ss: 29-38.

Samovar, L. A., Porter, R.E., McDaniel, E.R, & Roy, C. S. (2013). “Communication Between Cultures” Wadsworth, Boston.

Selçuk, A. (1999). “Kültürlerarası İletişimi Engelleyen Bazı Faktörler”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:5, ss: 319-324.

Sığırı, Ü. ve Tıgılı, M. (2006). “Hofstede`nin ‘Belirsizlikten Kaçınma’ Kültürel Boyutunun Yönetmel-Örgütsel Süreçlere ve Pazarlama Açısından Tüketici Davranışlarına Etkisi”, Marmara Üniversitesi I.I.B.F. Dergisi. 21.1, 327-342.

Spitzberg, B. H. (2009). A Model of Intercultural Communication Competence. (Ed.). L. A. Samovar, R. E. Porter, R.M. Edwin Intercultural Communication- A Reader, Wadsworth Publishing, Boston, ss: 381-392.

Sriramesh, K. ve White, J. (2005), “Toplum Kültürü ve Halkla İlişkiler, Halkla İlişkiler ve İletişim Yönetiminde Mükemmellik”, 1. Baskı, Ed. James E. Grunig, v.d., çev: Elif Özsayar, Rota Yayınları, İstanbul, ss: 623-640.

Soydaş, A, U., (2010). “Kültürlerarası İletişim Farklı Kültürel Ortamlarda Çalışma ve İletişim”, Parşömen Yayıncılık, İstanbul.

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

Turan, S., B. Durceylan, ve M. Şişman. (2005). “Üniversite Yöneticilerinin Benimsedikleri İdari ve Kültürel Değerler”, Manas Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi. 13, 181-202.

Vermeulen, H. G. (1997). “What Differences in the Cultural Backgrounds of Partners Are Detrimental for International Joint Ventures?” Journal of International Business Studies, Vol. 28, No. 4 ss: 845-864.

Yağbasan, M. (2016). “Almanya ve Türkiye Özelinde Kültürlerarası İletişim”, Literatürk Academia, Konya.

Yıldırım, A, ve Şimşek, H. (2018). “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yayıncılık, 11.Baskı, Ankara.<https://www.ataaof.edu.tr/Dosyalar/KulturlerarasiIletisim.pdf>

https://www.researchgate.net/publication/279530961_Yabanci_Ogrencilerde_Kulturlesme_Ve_Medya_Kullanimi

EKLER:

**YABANCILARIN TR'YE UYUM SÜREÇLERİ ÜZERİNE NİTEL
BİR ARAŞTIRMA: ANKARA/İSTANBUL ÖRNEĞİ**

EK 1- Kategori Kod ve Tema LİSTESİ

Sıra No		TEMA	KOD
1	BİREYSEL ETKİ Orijin ülke ve demografik özellikler	Dil	
2		Din-İnanış	
3		Yaş	
4		Eğitim	
5		Cinsiyet	
6		Kimlik	
7		Aidiyet	
8	İLETİŞİMSEL ve ÇEVRESEL ETKİ Göç ülkesindeki iletişim ve kültürel algıya yönelik özellikler	Ayrımcılık hissi	
9		İlgisizlik	
10		Kültürlerarası iletişim	
11		Kültürel çatışma	
12		Duygu ve düşünce	
13		Algı	
14		Empati	
15		Çevre ile ilişkiler	
16		Kamusal hak ve hizmetlere erişim	
17		Yabancı düşmanlığı	
18		Hoşgörü	
19	KÜLTÜREL ETKİ Göç ülkesindeki iletişim sonucu oluşan duygu ve düşünceler	Uyum	
20		Entegrasyon	
21		Bütünleşme	
22		Kültürleşme	
23		Ülkeden ayrılma fikri	
24		Kriminalize olma	
25		Kültürlerarası farklılık ve benzerlikler	

EK 2- Mülakat Formları

İL GÖÇ İDARESİ PERSONELİ İÇİN MÜLAKAT FORMU

Değerli Katılımcı,

Yapacağımız bu mülakat ile ülkemizde bulunan yabancıların buldukları süre zarfında gerek yerel halk gerekse uluslararası kurum ve göç idaresi müdürlüğü nezdinde uyum sürecine ilişkin sizin tarafınızdan tecrübe edilen, kültürel algı ve iletişimlerine dair değerlendirilmesi ve analizi yapılmaya çalışılacaktır. Vereceğiniz cevapların doğru veya yanlış sonuçları yoktur. Önemli olan kendi bakış açınız doğrultusunda doğru olduğuna inandığınız görüşlerinizi samimi bir şekilde paylaşmanızdır. Sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve üçüncü şahıslarla bilgi paylaşımı yapılmayacaktır.

A-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet:

Yaşınız:

Eğitiminiz:

Çalıştığınız birim:

Hizmet süreniz:

B-YABANCILARLA TEMASTA KÜLTÜREL ALGI VE İLETİŞİME DAİR SORULAR

1) Göç personeli olarak yabancılarla iletişimde yaşadığınızda sorun aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

- Dilden kaynaklı
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik-Uyruk
- Hepsi

2) Size göre yabancıların ülkeye **uyum süreci kapsamında** en sık karşılaşılan sorun nedir?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

3) Yabancıların kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştıkları sorunlar aşağıda hangi seçenekte yer almaktadır?

- Yabancıların kültürel algısına/Farklılıklarına bağlı sorunlar
- İlgili personelin kültürel algılamasına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Temas ettikleri kişilerin kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Çevresel/Yerel halkın kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Hepsi

3) Yabancıların ülkeye uyum sürecinde yetkililerin ya da yerel halkın **kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının** etkili olduğu düşünülmekte midir?

- Evet
- Hayır

4) Yabancılarla **yerel halk arasında en çok hangi sorunlar yaşadığınızı** gözlemliyorsunuz?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

5) Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara uyum sürecinde kültürel algının etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

4) Sizce yabancılar ile yerel halk arasında yaşanan çatışmalarda **kültürlerarası iletişimin ve algının rolü varmıdır?**

- Evet
- Hayır

5) Göç personeli olarak Yabancılar ile Yerel Halk arasında yaşanan **uyum ve kültürel algılama da ki farklılıkların sonucu olabilecek seçenek aşağıdakilerden hangi/hangileridir?** (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı Düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

6) Göç personeli olarak Yabancılar ile Yerel Halk arasında yaşanan **uyum ve kültürel algılama da ki benzerliklerin sonucu olabilecek seçenek aşağıdakilerden hangi/hangileridir?** (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı Düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

7) Yabancıların kamusal alanda kendilerine sağlanan hak ve hizmetler hakkında nasıl bilgilendirme yapılmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

8) Yabancıların geldikleri ülkelere ve uyruklara göre sizin temaslarınızda gözlemlediğiniz **kültüre/bireye/iletişime/çevreye bağlı farklı değişkenler** bulunmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

9) Sizce yabancıların uyruklarına ve geldikleri ülkelere göre **farklılıkların nedenler aşağıdakilerden hangisidir?**

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

10) Sizce yabancıların uyruklarına göre TR'nin genel kültürü ve gelenekleri karşılaştırıldığında **Kültürel ve iletişimsel veya bireysel benzerlikler var mı?**

- Evet
- Hayır

11) Sizce yabancıların gözünde yerel halka ve size/personelle bakış ve yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK SEÇİLEBİLİR)

- Dilden kaynaklı sorun
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik & Uyruk

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

- Ayrımcılık
- Yabancı Düşmanlığı
- İlgisiz
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

12) Sizce yabancınnın eğitimi, dini, uyruğu veya cinsiyeti sizin görüşmenizi ve yaklaşımınızı etkileyici faktörlerden midir? Ya da yabancıların size karşı yaklaşımında burada belirtilen hususlar yabancınnın size yaklaşımında etkileyici faktör müdür?

- Evet
- Hayır

13) Göç personeli olarak yabancı kültürler yönelik farklılıklar ve iletişime dair hizmet içi eğitim alınmış mıdır? Alındıysa bu eğitim yeterli midir?

- Evet ama yetersiz
- Evet ve yeterli
- Hayır ve eğitim gerekli
- Hayır ve eğitime gerek yok

14) Göç personeli tarafından iletişim kurdukları yabancılarda Kültürel farklılıklar ve benzerlikler görüldüğünde bu durumun kendilerine ait kültürel algılamalarının sonucu yada bir kıyaslama olduğu düşünülmekte midir?

- Evet
- Hayır

NOT: Görüşmenin akışına göre ilave sorular sorulacaktır.

EK 3

BMMYK PERSONELİ İÇİN MÜLAKAT FORMU

Değerli Katılımcı,

Yapacağımız bu mülakat ile ülkemizde bulunan yabancıların buldukları süre zarfında gerek yerel halk gerekse kamu kuruluşları ve kuruluşunuz nezdinde uyum sürecine ilişkin sizin tarafınızdan tecrübe edilen, kültürel algı ve iletişimlerine dair değerlendirilmesi ve analizi yapılmaya çalışılacaktır. Vereceğiniz cevapların doğru veya yanlış sonuçları yoktur. nemli olan kendi bakış açınız doğrultusunda doğru olduğuna inandığınız görüşlerinizi samimi bir şekilde paylaşmanızdır. Sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve üçüncü şahışlarla bilgi paylaşımı yapılmayacaktır.

A-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet:

Yaşınız:

Eğitiminiz:

Mesleğiniz:

Çalıştığımız birim:

Hizmet süreniz:

B-YABANCILARLA KÜLTÜREL ALGI VE İLETİŞİME DAİR SORULAR

1. Yabancılarla iletişimde yaşadığınızda sorun aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

- Dilden kaynaklı
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik-Uyruk
- Hepsi

2. Size göre yabancıların ülkeye **uyum süreci kapsamında** en sık karşılaşılan sorun nedir?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

3. Yabancıların kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştıkları sorunlar aşağıda hangi seçenekte yer almaktadır?

- Yabancıların kültürel algısına/Farklılıklarına bağlı sorunlar
- İlgili personelin kültürel algılamasına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Temas ettikleri kişilerin kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Çevresel/Yerel halkın kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Hepsi

4. Yabancıların ülkeye uyum sürecinde yetkililerin ya da yerel halkın **kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının** etkili olduğu düşünülmekte midir?

- Evet
- Hayır

5. Yabancılarla **yerel halk arasında en çok hangi sorunlar yaşadığınızı** gözlemliyorsunuz?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

6. Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara uyum sürecinde kültürel algının etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

7. Sizce yabancılar ile yerel halk arasında yaşanan çatışmalarda **kültürlerarası iletişimin ve algının rolü varmıdır?**

- Evet
- Hayır

8. BMMYK çalışanı olarak Yabancılar ile Yerel Halk arasında yaşanan **uyum ve kültürel algılama da ki farklılıklar sonucu olabilecek seçenek aşağıdakilerden hangi/hangileridir?** (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı Düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

9. BMMYK çalışanı olarak Yabancılar ile Yerel Halk arasında yaşanan **uyum ve kültürel algılama da ki benzerliklerin sonucu olabilecek seçenek aşağıdakilerden hangi/hangileridir?** (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı Düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

10. Yabancıların kamusal alanda kendilerine sağlanan hak ve hizmetler hakkında nasıl bilgilendirme yapılmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

11. Yabancıların geldikleri ülkelere ve uyruklara göre sizin temaslarınızda gözlemlediğiniz kültüre/bireye/iletişime/çevreye bağlı farklı değişkenler bulunmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

12. Sizce yabancıların uyruklarına ve geldikleri ülkelere göre **farklılıkların nedenler aşağıdakilerden hangisidir?**

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

13. Sizce yabancıların uyruklarına göre TR'nin genel kültürü ve gelenekleri karşılaştırıldığında **Kültürel ve iletişimsel veya bireysel benzerlikler var mı?**

- Evet
- Hayır

14. Yabancıların gözünde yerel halka ve BMMYK olarak size yaklaşımın altında yatan gerekçe aşağıdakilerden hangisi olabilir? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK SEÇİLEBİLİR)

- Dilden kaynaklı sorun
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik & Uyruk
- Ayrımcılık

- Yabancı Düşmanlığı
- İlgisizlik algısı
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

15. Sizce yabancınn eğitimi, dini, uyruğu veya cinsiyeti sizin görüşmenizi ve yaklaşımınızı etkileyici faktörlerden midir? Ya da yabancıların size karşı yaklaşımında burada belirtilen hususlar yabancınn size yaklaşımında etkileyici faktör müdür?

- Evet
- Hayır

16. BMMYK çalışanı olarak yabancı kültürlere yönelik farklılıklar ve iletişime dair hizmet içi eğitim alınmış mıdır? Alındıysa bu eğitim yeterli midir?

- Evet ama yetersiz
- Evet ve yeterli
- Hayır ve eğitim gerekli
- Hayır ve eğitime gerek yok

17. BMMYK çalışanı olarak iletişim kurduğunuz yabancılarda Kültürel farklılıklar ve benzerlikler görüldüğünde bu durumun size ait kültürel algılamanın bir sonucu ya da bir kıyaslamannın sonucu olduğu düşünölmekte midir?

- Evet
- Hayır

18. Sizce yabancınn eğitimi, dini, uyruğu veya cinsiyeti sizin görüşmenizi ve yaklaşımınızı etkileyici faktörlerden midir? Ya da yabancıların size karşı yaklaşımında burada belirtilen hususlar yabancınn size yaklaşımında etkileyici faktör müdür?

- Evet
- Hayır

NOT: Görüşmenin akışına göre ilave sorular sorulacaktır.

EK 4

YABANCILARA AİT MÜLAKAT FORMU

Değerli Katılımcı,

Yapacağımız bu mülakat ile ülkemizde bulunduğunuz süre zarfında gerek yerel halk gerekse kamu kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar nezdinde uyum sürecine ilişkin tecrübe ettiğiniz kültürel algı ve iletişime dair algı ve düşüncelerinizin değerlendirilmesi ve analizi yapılmaya çalışılacaktır. Vereceğiniz cevapların doğru veya yanlış sonuçları yoktur. Önemli olan kendi bakış açınız doğrultusunda doğru olduğuna inandığınız görüşlerinizi samimi bir şekilde paylaşmanızdır. Sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen

A-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Uyruğunuz:

Cinsiyet:

Yaşınız:

Eğitiminiz:

Mesleğiniz:

Türkiye'de bulunduğunuz süre:

Hangi statü ile Türkiye'de bulunuyorsunuz:

B- KÜLTÜREL ALGI VE İLETİŞİMİNE DAİR SORULAR

1. Yetkililerle ve yerel halkla iletişimde yaşadığınızda sorun aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

- Dilden kaynaklı
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik-Uyruk
- Hepsi

2. Size göre sizin ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştığınız sorun nedir?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

3. Size göre ülkede ikamet eden bir kişi olarak **kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştığınız sorunlar** aşağıda hangi seçenekte yer almaktadır?

- Yabancıların kültürel algısına/Farklılıklarına bağlı sorunlar
- İlgili personelin kültürel algılamasına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Temas ettikleri kişilerin kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Çevresel/yerel halkın kültürel algısına/farklılıklarına bağlı sorunlar
- Hepsi

4. Yabancıların ülkeye uyum sürecinde yetkililerin ya da yerel halkın ya da temas ettiğiniz yetkililerin **kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının etkili olduğunu** düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

5. Ülkede ikamet eden bir yabancı olarak sizin yerel halk arasında **ya da yetkililerle temasta en çok hangi sorunlar yaşandığını** gözlemliyorsunuz?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

6. Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara **uyum sürecinde kültürel algının** etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

7. Sizce yabancılar ile yerel halk arasında yaşanan çatışmalarda kültürlerarası iletişimin ve algının rolü var mıdır?

- Evet
- Hayır

8. Ülkede ikamet eden bir yabancı olarak yerel halk ve temas ettiğiniz yetkililer arasında yaşanan uyum ve kültürel algılama da ki farklılıklar sonucu meydana gelebilecek seçenek sizce aşağıdakilerden hangi/hangileridir? (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı Düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

9. Ülkede ikamet eden bir yabancı olarak yerel halk ve yetkililer arasında yaşanan uyum ve kültürel algılamadaki benzerliklerin sonucu meydana gelebilecek seçenek sizce aşağıdakilerden hangi/hangileridir? (Birden fazla seçilebilir)

- Uyum
- Bütünleşme
- Kültürleşme
- Entegrasyon
- Hoşgörü
- Çevre ile ilişkiler düzelme
- Çevre ile ilişkilerde kopma ve bozulma
- Yabancı düşmanlığı
- Kriminalize olma
- Ülkeden ayrılma
- Ayrımcılık

10. Sizce yabancıların kamusal alanda kendilerine sağlanan hak ve hizmetler hakkında yeterli bilgilendirme yapılmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

11. Sizce yabancıların geldikleri ülkelere ve uyruklara göre sizin temaslarınızda gözlemediğiniz kültüre/bireye/iletişime/çevreye bağlı farklı değişkenler bulunmakta mıdır?

- Evet
- Hayır

12. Sizce yabancıların uyruklarına ve geldikleri ülkelere göre farklılıkların nedenleri aşağıdakilerden hangisidir?

- Bireysel
- İletişimsel ve Çevresel
- Kültürel
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

13. Sizce yabancıların uyruklarına göre TR'nin genel kültürü ve gelenekleri karşılaştırıldığında kültürel ve iletişimsel veya bireysel benzerlikler var mı?

- Evet
- Hayır

14. Sizce siz ve yabancıların gözünde yerel halka ve temasta bulunduğunuz yetkililerin size yaklaşımın altında yatan gerekçe aşağıdakilerden hangisi olabilir? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK SEÇİLEBİLİR)

- Dilden kaynaklı sorun
- Dini inanç
- Yaş
- Eğitim
- Cinsiyet
- Etnik & Uyruk

*Yabancıların Türkiye'ye Uyum Sürecinde Kültürler Arası İletişim Algıları Üzerine
Nitel Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği*

- Ayrımcılık
- Yabancı düşmanlığı
- İlgisizlik algısı
- Kültüre bağlı değişkenlik
- Bireye bağlı değişkenlik
- Çevreye ve iletişime bağlı değişkenlik
- Hepsi

(Burada verilen seçeneklerde bulunanlardan hariç bir öneri varsa hangisi aşağıya belirtiniz?)

15. Sizce yabancıya ya da temas ettiğiniz yetkilinin ya da yerel halkın eğitimi, dini, uyruğu veya cinsiyeti size yaklaşımını ya da sizin ona yaklaşımınızı etkileyici faktörlerden midir?

- Evet
- Hayır

16. Temas ettiğiniz yetkililerin siz yabancıya yönelik ve yabancı kültürlerle yönelik farklılıklar ve iletişime dair herhangi bir eğitim aldığını düşünüyor musunuz? Alındıysa bu eğitim yeterli midir?

- Evet ama yetersiz
- Evet ve yeterli
- Hayır ve eğitim gerekli
- Hayır ve eğitime gerek yok

17. İletişim kurduğunuz yetkililerde kültürel farklılıklar ve benzerlikler görüldüğünde bu durumun size ait bir kültürel algılamamanın bir sonucu ya da bir kıyaslamamanın sonucu olduğu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

18. Yetkili kurumlar ve yerel halkın siz yabancıya uyum ve kabullenme sürecinde kendi kültürel algılarının etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

19. Yetkili kurumlar ve Uluslararası kuruluşlarla temasınızda kültürel algı ya da tavır farklılığı hissediyor musunuz? (Bu soru UK ve GK kapsamında olan yabancılara sorulacaktır)

- Evet
- Hayır

20. Sizce il göç ve BMMYK personelinin ya da temas ettiğiniz yetkililerin yada yerel halkın size yaklaşımında kültürel ve yerel izler ve izlenimler görüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

NOT: Görüşmenin akışına göre ilave sorular sorulacaktır.